

www.legalweekly.com.ua Legal Weekly
ПРАВОВИЙ
тиждень
щотижнева інформаційно-правова газета

Піонери незалежного правосуддя Верховний Суд святкує 90-річчя

15 лютого ц.р. у Верховному Суді України (Кловський палац) відбулась міжнародна науково-практична конференція «Україна і демократичне суспільство: витoki та перспективи», присвячена 90-річчю утворення найвищого судового органу країни в системі судів загальної юрисдикції.

Продовження на стор. 4-5

Науковий погляд на джерела цивільного права

Нещодавно у приміщенні Київського регіонального центру Національної академії правових наук відділенням цивільно-правових наук НАПрНУ та Асоціацією цивілістів України було проведено науково-практичний круглий стіл «Джерела цивільного права: поняття, система, співвідношення з джерелами права інших галузей права». До участі в заході долучилися відомі в Україні науковці та юристи-практики. З доповідями виступили завідувач відділу теорії держави і права Інституту держави і права ім. В. М. Корецького, д.ю.н., професор **Наталія Оніщенко**, завідувач кафедри цивільного права юридичного факультету Київського національного університету ім. Т. Шевченка, д.ю.н., професор **Роман Майданик**, завідувач кафедри міжнародного приватного права Інституту міжнародних відносин КНУ ім. Т. Шевченка, д.ю.н., професор **Анатолій Довгерг**, професор кафедри цивільного права юридичного факультету КНУ ім. Т. Шевченка, д.ю.н., професор, дійсний член (академік) НАПрНУ **Наталія Кузнецова**,

перший заступник голови Верховного Суду України, к.ю.н. **Ярослав Романюк**, доцент кафедри цивільного права юридичного факультету КНУ ім. Т. Шевченка, к.ю.н., доцент **Ірина Діковська**.

Продовження на стор. 2

Раду суддів очолив Василь Онопенко

Про результати роботи XI чергового З'їзду суддів України.

стор. 3

Арбітражні керуючі – на курси!

Протягом поточного та наступного року всі арбітражні керуючі, розпорядники майна, керуючі санацією, ліквідатори в Україні мають пройти курси підвищення кваліфікації.

стор. 6

Проблеми захування зустрічних однорідних вимог

Захування зустрічних однорідних вимог при порушенні провадження у справі про банкрутство покликане спростити деякі аспекти припинення зобов'язання, адже дозволяє припинити одразу два з них.

стор. 7

Арбітражним керуючим присвоять п'ять рівнів кваліфікації

Присвоєння рівнів кваліфікації буде запроваджене після заміни ліцензій арбітражних керуючих на свідоцтва про право на здійснення діяльності арбітражних керуючих.

стор. 7

Огляд новел Закону про банкрутство

Закон «Про внесення змін до Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» № 4212-VI набрав чинності 18 січня 2013 р. Розглянемо найважливіші новели цього документа.

стор. 10-11

Конституційний Суд України

Справа щодо тлумачення Закону України «Про господарські товариства».

стор. 12-13

Legal Weekly
ПРАВОВИЙ
тиждень
щотижнева інформаційно-правова газета

Передплатний
індекс:
96070

Тел.: +38 (044) 219-27-17
E-mail: gazeta@legalweekly.com.ua
www.legalweekly.com.ua

«Роздінка» номер:

Пертурбація законодавства про банкрутство

стор. 8-9

КАДРИ

Новий голова «Укрдержреєстру»

21 лютого Президент України Віктор Янукович призначив Дмитра Ворону на посаду голови Державної реєстраційної служби України (Указ № 84/2013). Нагадаємо: Дмитро Ворона з лютого 2012 р. обіймав посаду заступника міністра юстиції України.

Пан Ворона народився 24 липня 1980 р. у Донецьку. У 2001 р. закінчив Донецький національний університет. В 2006 р. був призначений на посаду заступника міністра охорони навколишнього природного середовища України; з березня 2010 р. обіймав посаду заступника міністра внутрішніх справ; з грудня 2010 р. – голови Державної міграційної служби України. 29 квітня 2011 р. призначений заступником міністра внутрішніх справ України – керівником апарату МВС ☺

Обрано нового суддю КСУ

XI черговий З'їзд суддів України прийняв рішення щодо звільнення Андрія Стрижака з посади судді КСУ. Це рішення шляхом таємного голосування підтримали 92 делегати. Консолідованою кандидатурою (від суддів всіх юрисдикцій) став суддя Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ Олександр Литвинов (раніше – суддя Апеляційного суду Львівської області).

З'їзд суддів призначив Олександра Литвинова на посаду судді КСУ. За таке рішення проголосував 91 делегат з 93 присутніх ☺

НОВИНИ ЮРФІРМ

ЮФ «Антика» захистила інтереси ПАТ «Київцемент»

Юридична фірма «Антика» успішно представила інтереси ПАТ «Київцемент», що входить до групи компаній Duescherhoff, під час розгляду судами адміністративного позову про скасування податкового повідомлення-рішення про донорахування підприємству земельного податку в розмірі понад 500 тис. грн.

Ухвалою Вищого адміністративного суду України позитивні для підприємства судові рішення Окружного адміністративного суду м. Києва та Київського апеляційного адміністративного суду були залишені без змін. Команда ЮФ «Антика» працювала у складі старшого юриста Олександри Федоренко під керівництвом керуючого партнера фірми Олексія Кота ☺

Науковий погляд на джерела цивільного права

Закінчення. Початок на стор. 1

Так, Наталія Оніщенко звернула увагу на неодноразову видозміну поняття «джерело права» протягом історичного розвитку юридичної науки. На її думку, це поняття є найменш зрозумілим у загальній теорії права. Пані Оніщенко визначила основні принципи, за допомогою яких необхідно аналізувати джерело права. Окрему увагу вона звернула на обсяг цього поняття, зазначивши, що джерело права може бути загальним, частковим, а також одиничним. Останнє є найцікавішим для цивілістики як галузевої юридичної науки. Окрему увагу пані Оніщенко приділила джерелам права у широкому та вузькому розумінні. Зокрема, джерелом права у широкому розумінні є умови генези права, а у вузькому – джерело інформації для аналізу відповідної норми права. Під джерелом права доповідач запропонувала розуміти зовнішню форму об'єктивної правової норми. Серед ознак джерела права вона назвала публічність, формальність, нормативність і безпосередній зв'язок джерела права з колом суб'єктів, простором і часом. Також пані Оніщенко висвітлила авторське бачення ієрархії джерел права.

Роман Майданик звернув увагу на розширення кола джерел права і зміну співвідношення їх видів. Зокрема, доповідач акцентував увагу на особливості джерел цивільного (приватного) права, зумовлених існуванням розширеного кола суб'єктів нормотворчості. Ними у сфері приватного (цивільного) права можуть виступати як суб'єкти публічного права (державні та комунальні органи), які приймають нормативно-правові та індивідуально-правові акти, так і суб'єкти приватного права (фізичні та юридичні особи тощо) при укладенні цивільно-правових договорів, вчиненні інших приватноправових актів, які закріплюють у випадках, передбачених законом, нові чи уточнюють (змінюють) існуючі цивільно-правові норми, юридично обов'язкові для учасників правовідносин.

На думку пана Майданика, джерела цивільного права у широкому розумінні можна поділити на три групи: первинні, або базові; похідні, або вторинні; джерела пізнання цивільного права. У вузькому розумінні систему джерел цивільного права становлять первинні та похідні джерела.

Анатолій Довгерт розглянув питання, чому у сфері приватного права закон, який визнається всіма основним правовим джерелом, не здатний самотужки впоратись з регулюванням цивільних правовідносин та чому інші джерела цивільного права (закони природного права, міжнародні договори, звичаї, судова практика, інтуїтивне право тощо) зміцнюють свої позиції в Україні (у західноєвропейських країнах це відбулось раніше). Збільшення ролі останніх, своєю чергою, ставить питання про їх співвідношення із законом. Доповідач послідовно розглянув такі аспекти: нормативно-правові акти як основне джерело сучасного цивільного права України; об'єктивне посилення ролі інших джерел цивільного права; співвідношення цивільного законодавства та інших джерел цивільного права.

У доповіді «Приватноправові акти як регулятори суспільних відносин» Наталія Кузнецова зазначила, що юридична природа приватноправових актів як регуляторів суспільних відносин та їх видова систематика в теорії цивільного права досліджені недостатньо. Доповідач зупинилася на проблемі визначення місця договору в системі джерел приватного права. На її думку, якщо розглядати договір як юридичний факт, це значно звужує функцію цивільно-правових договорів саме як регуляторів суспільних відносин, по-

збавляє їх ознак нормативності. Доповідач переконана: договір має індивідуалізовану нормативність, яка відрізняється від загальнообов'язкової. Наталія Кузнецова як один із розробників проекту чинного Цивільного кодексу України наголосила на надзвичайно потужному природному потенціалі Кодексу. ЦККУ прокладає собі дорогу в життя через судову практику та доктрину. Зміст природного права у ЦККУ є настільки потужним, що цей документ здатен створювати нові правові явища і наповнювати існуючі новим змістом. Саме таким явищем є договір як акт саморегулювання. На думку доповідача, зміст ст. 6 ЦККУ дає підстави кваліфікувати договір як джерело права, яке має одиничний нормативний потенціал.

Крім цивільно-правових договорів доповідач визначила місце локальних актів у системі джерел цивільного права. Зокрема, пані Кузнецова приділила увагу корпоративним актам: установчим документам юридичної особи, рішенням загальних зборів юридичної особи, іншим актам (положенням тощо). Згадала вона і про моральні засади суспільства у правовому регулюванні. Крім того, Наталія Кузнецова зупинилася на галузевих особливостях поняття «джерело права». На її думку, локальні акти демонополізують нормативно-правові акти як джерело права, певною мірою зменшують їхню питому вагу. За прогнозом доповідача, з демократизацією суспільства відчуватиметься більший вплив локальних актів, а рівень саморегулювання зростатиме. Активну роль у цьому процесі має відігравати судова правотворчість, яка є ознакою відступлення від юридичного позитивізму.

Ярослав Романюк у доповіді «Обов'язковість судових рішень Верховного Суду України як засіб формування однакової судової практики. Теоретичні питання запровадження квазіпрецеденту в праві України» зазначив, що зміна підходу до обов'язковості судових рішень ВСУ є істотним прогресивним кроком до забезпечення єдності судової практики як основного завдання найвищого судового органу держави. Формування правових висновків про правильне застосування норм матеріального права не є нормотворчістю – такий інститут не можна кваліфікувати як прецедент у його класичному розумінні. На думку доповідача, правова природа постанов ВСУ є найближчою до рішень Європейського суду з прав людини: з одного боку, як результат вирішення конкретної справи, а з іншого – як зразок застосування норми права. Через необхідність забезпечити єдність судової практики потребують запровадження додаткових процесуальних гарантій, спрямованих на дотримання обов'язковості судових рішень ВСУ.

Ірина Діковська у доповіді «Правовий звичай як джерело міжнародного приватного права: питання теорії і судової практики» проаналізувала механізми застосування звичаїв державними судами та міжнародними комерційними арбітражами під час розгляду спорів міжнародного характеру. Вона дослідила можливість застосування звичаїв на підставі Закону «Про міжнародне приватне право», Регламенту (ЄС) Європейського Парламенту та Ради Європи «Про право, що підлягає застосуванню до договірних зобов'язань («Рим I») від 17.06.2008 р. №593/2008, Цивільного кодексу Російської Федерації, Єдиного торгового кодексу США, Другого зводу конфліктного права США.

Було розглянуто механізм застосування звичаїв, запропонований Типовим законом ЮНСІТРАЛ про міжнародний комерційний арбітраж, а також правила застосування звичаїв відповідно до законодавства окремих держав, що використали Типовий закон під час створення національного законодавства про міжнародний комерційний арбітраж: України, Франції, Нідерландів, Швейцарії. Крім того, доповідач проаналізувала правила застосування звичаїв у Віденській конвенції ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів 1980 р. та Принципах міжнародних комерційних договорів у редакції 2010 р. (Принципах УНІДРУА). Доповідь ґрунтувалась на дослідженні нормативних положень судової та арбітражної практики і доктрини.

Активну участь у роботі круглого столу взяли знані спеціалісти у галузі приватного права Володимир Луць, Олександр Дзера, Руслан Стефанчук, Сергій Погрібний, Олександр Бірюков, Андрій Дришлюк ☺

Електронна версія – вдвічі дешевше!

Електронна версія газети «Правовий тиждень» тепер доступна всім читачам! Вартість передплати газети в цифровому форматі значно дешевша за його «паперовий» варіант – лише 26 грн./місяць (156 грн./півроку, 312 грн./рік).

Оформити замовлення на передплату видання в цифровому форматі можна через e-mail: gazeta@legalweekly.com.ua

або зателефонувавши у редакцію за номером: (044) 219-27-17 (Дмитро Шкарупа)

Новообрану Раду суддів очолив Василь Онопенко

22 лютого 2013 р. у приміщенні Верховного Суду України відбувся XI черговий З'їзд суддів України

В роботі найвищого органу суддівського самоврядування взяли участь 93 делегати, близько 100 гостей та запрошених.

Президент України **Віктор Янукович** надіслав звернення до делегатів З'їзду, яке зачитав голова Ради суддів України, перший заступник голови Верховного Суду **Ярослав Романюк**.

Делегати заслухали звіт Ради суддів України про виконання завдань органів суддівського самоврядування щодо забезпечення незалежності судів і суддів, про стан фінансування та організаційне забезпечення діяльності судів. Ярослав Романюк підсумував результати діяльності органу суддівського самоврядування за останні два з половиною роки. У своєму виступі він, зокрема, зазначив, що органи суддівського самоврядування повинні виконувати важливу функцію із визначення напрямків державної політики в питаннях розвитку судової системи. Рада суддів, за його словами, має формувати єдину політику в цій сфері, представляти і захищати інтереси суддівського корпусу у відносинах з іншими органами влади. «Саме органи суддівського самоврядування повинні стати центром акумулювання ідей і досвіду здійснення судової реформи. У їх полі зору мають перебувати всі напрямки судової реформи, вони повинні забезпечувати взаємодію з іншими органами державної влади», – підкреслив пан Романюк.

Також було розглянуто звіт рад суддів про виконання завдань щодо забезпечення незалежності судів і суддів, про стан фінансування та організаційного забезпечення діяльності

судів, інформацію Вищої кваліфікаційної комісії суддів України про формування суддівського корпусу України.

Визначилися делегати З'їзду суддів й з новим складом Ради суддів. Так, членами Ради суддів України, зокрема, стали:

- судді Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ **Павло Гвоздик** та **Валентина Щепоткіна**;
- судді Верховного Суду України **Галина Канигіна** і **Василь Онопенко**;
- суддя Вищого адміністративного суду України **Сергій Амелін**;
- суддя Донецького апеляційного адміністративного суду **Раїса Ханова**;
- суддя Окружного адміністративного суду м. Києва **Руслан Арсірій**;
- суддя Конституційного Суду України **В'ячеслав Овчаренко**;
- судді Вищого господарського суду України **Інна Алеєва**, **Тетяна Козир** і **Володимир Погребняк**.

Новообрана Рада суддів України провела перше засідання, де було обрано її керівництво. Головою цього органу суддівського самоврядування став Василь Онопенко, заступником голови – Раїса Ханова, секретарем Ради – Тетяна Козир.

Делегатам З'їзду також було запропоновано схвалити проект Кодексу суддівської етики, розроблений Радою суддів України, і Стратегічний план розвитку судової влади України на 2013-2015 рр. ☺

Фінансові вимоги відхилено!

У 2012 р. заявники проти України до Європейського суду з прав людини вимагали сплатити їм компенсацію у сумі понад 241,5 млн грн. Проте Європейський суд відхилив фінансові вимоги на суму майже 234,5 млн грн., або більш ніж на 97% від заявленої суми.

Про це йдеться у звіті Урядового уповноваженого з питань Європейського суду з прав людини за 2012 р. У звіті також відзначається, що станом на кінець минулого року в Європейському суді перебувало загалом понад 128 тис. справ проти усіх держав – сторін Конвенції про захист прав та основоположних свобод. З них на долю України припадало 10 450 справ, що складає 8,2% від загальної кількості справ.

Протягом 2012 р. було розглянуто 171 справу проти України. За результатами їх розгляду суд виніс 11 рішень, в яких повністю визнав порушення, заявлені скаргниками.

Ще у 59 рішеннях Європейським судом було встановлено відсутність ознак одного чи декількох стверджуваних заявником порушень та визнано відповідні скарги частково неприйнятними.

У 45 справах Суд припинив провадження у зв'язку з неприйнятністю заяв або тому, що скаргники перестали підтримувати свої заяви. Крім того, протягом минулого року було винесено 25 рішень щодо дружнього врегулювання спорів. У 37 рішеннях Європейського суду було постановлено про схвалення умов односторонніх декларацій Кабінету міністрів України, якими уряд визнавав порушення, зобов'язувався сплатити компенсацію та усунути виявлене порушення ☺

ПРАКТИЧНІ ВИДАННЯ ДЛЯ НОТАРІУСІВ

станом на 1 лютого 2013 року

Закон України «Про нотаріат».
Порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України

Ціна – 50 грн.

Правила ведення нотаріального діловодства

Ціна – 60 грн.

Державна реєстрація речових прав на нерухоме майно

Ціна – 70 грн.

Книги можна замовити у видавництві «Юридичний світ»:

02140, м. Київ, вул. Бориса Гмирі, 2, офіс 17.

Тел.: (044) 219-27-17 | e-mail: gazeta@legalweekly.com.ua | www.legalweekly.com.ua

Верховний Суд України

Закінчення. Початок на стор. 1

Михайло ЦУРКАН

Віктор ТАТЬКОВ

Ігор САМСІН

Станіслав МІЩЕНКО

Ярослав РОМАНЮК

Захід організовано ВСУ за підтримки Німецького фонду міжнародного правового співробітництва та Агентства США з міжнародного розвитку (USAID). У роботі міжнародної науково-практичної конференції взяли участь судді ВСУ, вищих спеціалізованих та апеляційних судів, представники зарубіжних судових установ та міжнародних організацій, народні депутати України, урядовці, провідні юристи-практики, науковці. Відкрив роботу заходу голова ВСУ **Петро Пилипчук**.

Учасникам зібрання побажали плідної роботи та подальшої співпраці з ВСУ голова Конституційного Суду **Анатолій Головін**, заступник Генерального прокурора **Юрій Дьомін**, голова підкомітету з питань судоустрою та статусу суддів Комітету ВРУ з питань правосуддя **Дмитро Шпенюв**, перший заступник міністра юстиції **Інна Ємельянова**, голова Вищого адміністративного суду **Ігор Темкіжев**, голова Вищого господарського суду **Віктор Татьков**, в.о. голови Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ **Станіслав Міщенко**, керівник Секретаріату Уповноваженого ВРУ з прав людини **Богдан Крикливенко**, суддя ВСУ, голова Вищої кваліфікаційної комісії суддів України **Ігор Самсін**, голова Верховного Суду Азербайджанської Республіки **Раміз Рзаєв**, голова Верховного Суду Грузії **Константін Кублашвілі**, Посол, Представник Генерального секретаря Ради Європи з питань координації програм співробітництва **Владімір Рістовські**, Посол, Координатор проектів ОБСЄ в Україні **Мадіна Джарбусинова**, заступник директора Німецького фонду міжнародного правового співробітництва д-р **Штефан Хюльсхорстер** та керівник проекту Агентства США з міжнародного розвитку «Справедливе правосуддя» **Девід Вон**.

Перше робоче засідання конференції було присвячене історичній місії ВСУ. Засідання провели голови Суду в різні часи незалежної України. Модератором був нинішній голова Петро Пилипчук, доповідачами – голова ВСУ в 1994–2002 рр. **Віталій Бойко**, голова ВСУ у 2002–2006 рр. **Василь Маляренко** та голова ВСУ у 2006–2011 рр. **Василь Онопенко**. Голови ВСУ одностайно висловили думку, що конференція дала унікальну можливість пригадати минуле, пов'язане з діяльністю ВСУ, і, що дуже важливо, обміняти думками про його майбутнє. Адже від майбутнього Суду значною мірою залежать перспективи всього вітчизняного правосуддя.

Становлення ВСУ та здійснення ним судочинства відбувалось у непростих умовах, зазначали доповідачі. Йому довелося функціонувати за різних політичних режимів, у різних державах, а його суддям – разом з усім суспільством витримати різного роду соціальні виклики. Показовим і промовистим є той факт, що більшість голів Верховного Суду довоєнного часу були репресовані, а деякі навіть розстріляні. Багато довелося пережити суддям Верховного Суду і в період незалежності України, зокрема в останні роки.

Так, Віталій Бойко зазначив, що зараз судова система України і найвищий судовий орган держави – ВСУ – переживають складний період: усе частіше наші співвітчизники сподіваються на поновлення своїх порушених прав не в судовій системі України, а в європейських структурах. Це свідчить про падіння рівня довіри до вітчизняного правосуддя, і одна з причин такої ситуації – суттєве звуження функцій ВСУ, його впливу на діяльність українських судів. Традиційно, нагадав Віталій Бойко, в державі існували форми впливу вищого судового органу на практику правозастосування. Відбувалося це через постанови Пленуму ВСУ, які віддзеркалювали судову практику застосування чинного законодавства і давали відповідні роз'яснення рекомендаційного характеру. Ця функція ВСУ мала важливе значення для однакового застосування законодавства всіма судами загальної юрисдикції. Очевидно, що ці повноваження ВСУ слід зберегти й надалі, зазначив экс-голова Суду.

У своїй доповіді Василь Маляренко зауважив, що майже половину життя віддав судовій системі, а Верховному Суду – 27 років. Тоді, коли тільки був обраний до найвищого судового органу країни, пригадав Василь Тимофійович, багато суддів були фронтовиками, суворими і вимогливими професіоналами. Це були покалічені на фронтах Великої Вітчизняної війни люди, але високі духом державники: Олександр Якименко, Василь Ярославський, Федір Белаш, Петро Дятлов, Микита Антонов, Михайло Верещага, Євген Коваленко, Володимир Загороднюк, Віталій Урізенко... Велика шана всім, хто творив історію найвищого судового органу країни упродовж 90 років, сказав экс-голова ВСУ.

Василь Маляренко переконаний, що ВСУ має бути моральним і інтелектуальним авторитетом у судовій системі, генератором ідей, захисником судової системи, її представником в інших структурах влади. До нього мають дослухатись, його мають поважати, його рішеннями – керуватись. Пан Маляренко повідомив присутнім, що в рамках роботи Конституційної асамблеї, створеної Президентом України, Комісія з питань правосуддя, яку він очолює, підготувала концептуальні засади змін правових норм, яких потребує Конституція. Ці зміни вимагають комплексного й системного підходу, а ос-

новні їх положення зводяться до необхідності виведення судової системи України на рівень європейських стандартів, підкреслив Василь Маляренко.

Верховний Суд – це не просто судовий орган, не лише окрема ланка в судовій системі, наголосив Василь Онопенко. Роль ВСУ не обмежується винятковою прерогативою прийняття остаточних судових рішень на національному рівні, виробленням правових позицій у певних судових спорах, спрямуванням судової практики та забезпеченням її єдності. Суспільне і правове значення найвищого судового органу в країні набагато вагомніше та істотніше, переконаний Василь Онопенко.

Світовий досвід говорить про те, що верховні суди відіграють ключову роль у національних загальносуспільних процесах. Відбувається це через реалізацію ними свого особливого (найвищого) правового статусу при здійсненні правосуддя. Якщо говорити про історичну місію ВСУ, то слід зазначити, що йому довелося ухвалити чимало суспільно значимих і навіть доленосних для України рішень. Хоча, безперечно, цю місію він виконував повсякденно шляхом здійснення конституційної функції – розгляду справ усіх категорій як суд останньої інстанції.

На думку Василя Онопенка, для відновлення повноцінного процесуального статусу ВСУ навіть не потрібно проводити конституційну реформу. Оскільки конституційний статус ВСУ було нівельовано без внесення жодних змін до Конституції, то й відновлення цього статусу не потребує жодних змін до Основного Закону. Потрібно лише повною мірою виконати вимогу ст. 125 Конституції, яка передбачає, що ВСУ є найвищим судовим органом у системі судів загальної юрисдикції, констатував пан Онопенко.

Друге робоче засідання, присвячене сучасному стану Верховного Суду як інституту демократичного суспільства та перспективам його вдосконалення, вів суддя Європейського суду з прав людини від України у відставці **Володимир Буткевич**.

Основну доповідь на засіданні виголосив перший заступник голови ВСУ, голова Ради суддів України **Ярослав Романюк**. Необхідність удосконалення правового статусу ВСУ сьогодні не викликає сумнівів ні в суб'єктів права законодавчої ініціативи, ні в представників професійних кіл, зазначив доповідач. Предметом дискусії є лише конкретний обсяг повноважень, необхідних і достатніх для виконання його державної функції. Ярослав Романюк підкреслив, що якість здійснення судочинства, а отже, і авторитет усієї судової системи України визначаються правильним і однаковим застосуванням судами законодавства. Отже, функції ВСУ крім здійснення правосуддя мають забезпечувати ефективність національної правової системи та дію принципу верховенства права.

У зв'язку із цим потрібно, переконаний пан Романюк, законодавчо встановити право ВСУ ухвалювати нове судове рішення, одночасно передбачивши право скасовувати судове рішення судів першої або апеляційної інстанції, залипати в силі помилково скасовані судові рішення зазначених судів, а також направляти справу на новий судовий розгляд у разі необхідності з'ясувати фактичні обставини справи, здійснити оцінку чи переоцінку доказів. На завершення виступу Ярослав Романюк висловив думку, що робота з відновлення зазначених та інших повноважень ВСУ має бути активізована для його повноцінної діяльності як найвищого судового органу в системі судів загальної юрисдикції.

Голова Консультативної ради європейських суддів (CCJE) **Герхард Рейсснер** наголосив на тому, що Верховний Суд будь-якої країни є не лише найвищим судовим органом, але й такою інституцією, на якій лежить велика відповідальність за розвиток судових реформ у країні. Крім того, зазначив доповідач, через значну розгалуженість судів виникають різні точки зору щодо розгляду однієї справи, що значно ускладнює судовий процес. Водночас, враховуючи, що верховенство права є основоположним у демократичному суспільстві, забезпечення його дотримання має бути першочерговим, сказав Герхард Рейсснер.

На думку заступника голови Верховного Суду Російської Федерації **Анатолія Толкаченка**, судова система не може не розвиватися і не вдосконалюватися. Одним з аспектів такого розвитку доповідач назвав публічну гласність судів і суддів, яка, зрозуміло, має свої межі, зокрема неутручання в особисте життя суддів і непосаганя на їхню недоторканність. Анатолій Толкаченко також наголосив, що доки суд у суспільстві сприйматимуть як «швидку допомогу», яка у всьому винна, судова влада під гнітом цього комплексу вини не зможе працювати на повну силу.

Із доповіддю «Правова безпека та єдність судової практики в правовій державі» виступив головуючий суддя 6-го Сенату у цивільних справах Федеральної судової палати Федерального Верховного Суду ФРН **Грегор Гальке**. Основну частину виступу він присвятив аналізу діяльності судової системи власної країни, наголосивши, що безпека та єдність судочинства є найголовнішими принципами якісної роботи судової системи.

Святкує 90-річчя

Суддя Федерального окружного суду округу Невада (США) **Філ М. Про** розповів про історію становлення судочинства в Америці, про його тісний зв'язок із конституційними засадами в державі. Уряд – не халява, а слуга власного народу, пригадав суддя із США слова творців американської Конституції. Спираючись на цю думку, він зазначив позитивні зміни в реформуванні української судової системи за останні роки.

Заступник голови ВСУ, секретар Судової палати у господарських справах **Валентин Барбара** наголосив на необхідності повернення повноважень ВСУ, пов'язаних із порушенням норм процесуального права судами нижчого рівня при розгляді справ. Він підкреслив, що конституційне визначення ВСУ є основним для розуміння змісту його діяльності та рішень, а його правові позиції є керівними. Доповідач звернув увагу на те, що законодавець суттєво звужив обсяг повноважень Верховного Суду. Зокрема, сьогодні найвищий судовий орган країни не може виправляти помилки місцевих судів загальної юрисдикції та апеляційних судів. Якщо ж такі справи не доходять до Вищого господарського суду, то вони залишаються і поза увагою Верховного Суду. До того ж, наголосив доповідач, відповідно до чинного законодавства ВСУ позбавлено можливості узагальнювати судову практику та приймати відповідні постанови Пленуму. Водночас в умовах суцільної спеціалізації має бути єдиний центр, який забезпечував би у державі принцип верховенства права. Таким центром, переконаний Валентин Барбара, має стати ВСУ. Однією з переваг доповідач назвав те, що ВСУ надано право перевіряти ухвали вищих спеціалізованих судів про допуск чи відмову в розгляді справи, що дозволяє повніше забезпечувати дотримання конституційних прав і свобод людини та громадянина.

Без з'ясування ролі ВСУ в національному судовому процесі навряд чи можна реально просунути в реформуванні судової системи України, зазначив у своєму виступі завідувач кафедри державно-правових наук НУ «Києво-Могилянська академія», суддя Конституційного Суду України у відставці **Микола Козюбра**. На його думку, Україні слід повернутися до триланкової системи судів, надавши Верховному Суду статус касаційної інстанції. На це, зауважив виступаючий, звертала увагу й Венеціанська комісія. А вже подібна система успішно функціонує в низці європейських країн, зокрема в Польщі, і проблем зі спеціалізацією в судах не виникає, підкреслив пан Козюбра. Науковець також висловився за те, що вкрай необхідна участь Верховного Суду в розгляді справ, що стосуються дій чи бездіяльності Верховної Ради, Кабінету міністрів, Вищої ради юстиції. А вже наразі такі справи розглядає як перша й остання інстанція Вищий адміністративний суд, і його рішення оскарженню не підлягають. Така практика, зазначив Микола Козюбра, не відповідає європейським стандартам, відповідно до яких судочинство має бути, щонайменше, двоінстанційним. Доповідач також порушив питання про допуск справ до розгляду у ВСУ, зауваживши, що чинна процедура – шляхом отримання дозволу вищих спеціалізованих судів – суперечить принципу верховенства права, а отже, потребує коригування.

Заступник голови ВАСУ **Михайло Цуркан** погодився з тим, що Верховний Суд має бути ключовим елементом судової системи, а рішення законодавця щодо скасування права ВСУ вивчати й аналізувати судову практику було помилковим. Загалом, на думку пана Цуркана, має бути тіснішою та конструктивнішою взаємодія влад в Україні, особливо враховуючи те, що ВСУ не наділено правом законодавчої ініціативи. Так само плідною має бути комунікація і всередині судової

системи, зокрема між вищими спеціалізованими судами і Верховним Судом, вважає доповідач. Водночас, зауважив він, про повернення до триланкової системи судів в Україні говорити зарано.

На думку судді Апеляційного суду Запорізької області **Ольги Булейко**, вітчизняна судова система потребує запровадження додаткових засобів забезпечення її узгодженого функціонування шляхом досягнення єдності судової практики. У контексті досягнення цієї мети нагальною потребою є розширення повноважень ВСУ щодо надання роз'яснень у постановках Пленуму ВСУ. А вже, нагадала доповідач, положення ст. 36 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо повноважень пленумів вищих спеціалізованих судів України зумовлюють формування кількох відокремлених різновидів судової практики, у кожному з яких по-різному інтерпретуються і застосовуються одні й ті самі положення законів. Конкретне судове рішення Верховного Суду встановлює законність та справедливості у конкретній справі, а правові позиції, викладені в постановках Пленуму, використовуються суддями загальних судів при розгляді чисельних справ у складних, суперечливих випадках правозастосування.

Голова Верховного Суду Республіки Казахстан **Бектас Бекназаров** не зміг приїхати до України, тож надіслав на адресу голови ВСУ вітальне слово, в якому привітав суддів і працівників апарату з 90-річним ювілеєм та відзначив позитивні зміни в українському судочинстві, зокрема прийняття нового Кримінального процесуального кодексу, що суттєво спрощує національний кримінальний процес і максимально наближує українську правоохоронну систему до європейських стандартів роботи. Голова Верховного Суду Республіки Казахстан принагідно зауважив, що у їхній країні також відбувається реформування кримінального законодавства, спрямоване на спрощення кримінального процесу з метою максимального скорочення термінів від моменту скоєння злочину до винесення судового рішення.

За фрагментарності законодавства та наявності безлічі колізій, підкреслила Ольга Булейко, постанови Пленуму Верховного Суду є єдиним орієнтиром для суддів загальних судів, особливо судів першої інстанції, які розглядають справи по суті та найбільше потребують кваліфікованої допомоги. Тож основним завданням вищих судових установ загалом і ВСУ зокрема має стати забезпечення судів нижчих інстанцій необхідним інструментарієм для здійснення ними якісного правосуддя, правильного застосування чинного законодавства й уникнення судових помилок.

На завершення конференції Петро Пилипчук подякував учасникам зібрання за змістовні доповіді, участь в обговоренні нагальних питань, що стосуються судоустрою, ролі та місця верховних судів у демократичному суспільстві. Голова ВСУ наголосив: оскільки в Україні триває судова реформа, було важливо почути думки колег-іноземців, їхні зауваження та пропозиції, адже прогресивний міжнародний досвід має бути врахований у діяльності української судової системи. Цей досвід, зокрема, свідчить, що роль верховних судів, які очолюють національні судові системи, має полягати у винятковій прерогативі прийняття остаточних судових рішень, виробленні правових позицій щодо застосування норм права та забезпеченні єдності судової практики. Петро Пилипчук висловив сподівання, що в Україні вдасться сконсолідувати зусилля всіх трьох влад і громадськості задля того, щоб українці на національному рівні отримували надійний захист своїх прав, а не шукали справедливості в Європейському суді з прав людини.

За інформацією прес-служби Верховного Суду України

Анатолій ГОЛОВІН

Валентин БАРБАРА

Ігор ТЕМКІЖЕВ

Микола КОЗЮБРА

ТЕМА ТИЖНЯ: БАНКРУТСТВО

Відновлення платоспроможності боржника шляхом відчуження та заміщення активів у процедурі санації

Міністерство юстиції України виносить на громадське обговорення проект постанови Кабінету міністрів «Про затвердження Порядку відчуження у процедурі санації майна боржника шляхом заміщення активів». Передбачається, що цей механізм стане ефективним засобом відновлення платоспроможності боржника, дозволить зберегти діяльність підприємства і розрахуватися з боргами.

Розробка проекту обумовлена ч. 2 ст. 34 Закону «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» (в редакції Закону України від 22.12.2011 р. № 4212-VI). Зокрема, Закон визначає, що цілісний майновий комплекс боржника або визначена планом санації

частина майна боржника з відповідною (пропорційною) частиною його зобов'язань (за винятком зобов'язань, що виникають з вимог конкурсних кредиторів) можуть бути відчужені шляхом їх передачі господарському товариству, яке утворюється боржником, у порядку, встановленому Кабінетом міністрів України.

Проектом пропонується визначити процедуру заміщення активів. Зокрема, відчуження у процедурі санації майна боржника шляхом заміщення активів передбачає здійснення організаційно-господарських, фінансово-економічних, правових заходів, спрямованих на перехід поточних зобов'язань до юридичної особи, яка не знаходиться у процедурах банкрутства, та сприяння фінансовому оздоровленню, підвищенню ефективності виробництва, збільшенню обсягів випуску конкурентоспроможної продукції та повному або частковому задоволенню вимог кредиторів.

Пенсійний фонд – ініціатор більшості справ про банкрутство

Протягом минулого року ініціатором порушення більшості справ про банкрутство був Пенсійний фонд України. Зокрема, за ініціативою цього органу було порушено понад 1,5 тис. таких справ.

Про це йшлося у звіті міністра юстиції **Олександра Лавриновича** щодо діяльності Міністерства юстиції як державного органу з питань банкрутства. За словами посадовця, майже півсотні справ про банкрутство було також ініційовано ДПА України.

Усього у 2012 р. справи про банкрутство стосовно суб'єктів господарювання усіх форм власності порушувалися 5611 разів. При цьому, за даними Ліцензійного реєстру арбітражних керуючих (розпорядників майна, керуючих санацією, ліквідаторів), ведення якого здійснює Міністерство юстиції, ліцензії на здійснення господарської діяльності арбітражного керуючого мали 2260 осіб.

Міністр юстиції також повідомив, що протягом 2012 р. Мін'юст перевіряв діяльність 1952 арбітражних керуючих.

До предмета перевірок у 2012 р. обов'язково включались питання щодо вжиття передбачених законодавством заходів щодо погашення заборгованості з виплати заробітної плати на підприємствах, щодо яких арбітражні керуючі виконують повноваження керуючого санацією та ліквідатора, а також дотримання ними вимог щодо черговості задоволення вимог кредиторів в частині погашення заборгованості перед працівниками.

За наслідками перевірок Міністерство юстиції анулювало 144 ліцензії на здійснення господарської діяльності арбітражного керуючого.

Арбітражні керуючі – на курси!

Протягом поточного та наступного року всі арбітражні керуючі, розпорядники майна, керуючі санацією, ліквідатори в Україні мають пройти курси підвищення кваліфікації. Відповідний наказ про систему підготовки, підвищення кваліфікації та перепідготовки арбітражних керуючих видало Міністерство юстиції України як державний орган з питань банкрутства.

Під час навчання мають бути розглянуті питання, пов'язані з діяльністю арбітражного керуючого, які потребують постійного оновлення знань, а також отримано інформацію, необхідну для набуття професійних навичок та ефективного вирішення завдань професійної діяльності. Зокрема, розглядатимуться судова практика у справах про банкрутство, новели законодавства України, що стосуються діяльності арбітражного керуючого, правила ведення діловодства та архіву арбітражного керуючого тощо.

Згідно з наказом Мін'юсту арбітражні керуючі, розпорядники майна, керуючі санацією, ліквідатори будуть зобов'язані проходити таке навчання раз на два роки. Курси підвищення кваліфікації проводитимуть вищі навчальні заклади, які отримали дозвіл Мін'юсту на підготовку арбітражних керуючих, а також всеукраїнські саморегульовані організації арбітражних керуючих.

Зклади або організації, які здійснювали навчання, проводитимуть підсумкові заліки та видаватимуть свідоцтво про підвищення кваліфікації. Списки осіб, яким були видані такі свідоцтва, надсилатимуть до Мін'юсту.

При цьому Міністерство юстиції здійснюватиме моніторинг фахівців, які пройшли підвищення кваліфікації. У разі виявлення осіб, які не пройшли відповідне навчання, Мін'юст вноситиме подання до Дисциплінарної комісії арбітражних керуючих (розпорядників майна, керуючих санацією, ліквідаторів) щодо застосування до таких осіб дисциплінарних стягнень, передбачених законодавством.

Аудиторів залучатимуть при порушенні справ про банкрутство держпідприємств

Міністерство юстиції України пропонує залучати спеціалізовані організації та фахівців, зокрема аудиторів, при порушенні проваджень у справах про банкрутство державних підприємств, а також підприємств, у статутному капіталі яких частка державної власності перевищує 50%. Відповідний проект постанови Кабінету міністрів України розміщений на сайті Міністерства юстиції (www.minjust.gov.ua) для надання зауважень і пропозицій.

Як повідомив міністр юстиції **Олександр Лавринович**, ця ініціатива ґрунтується на положеннях нової редакції Закону «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», яка набрала чинності 19 січня 2013 р. Зокрема, Законом встановлено, що для виконання повноважень державний орган з питань банкрутства (Міністерство юстиції) може залучати відповідні організації та спеціалістів, які не є працівниками Мін'юсту. Порядок та умови залучення таких фахівців має встановити Кабінет міністрів.

Пан Лавринович нагадав, що на Міністерство юстиції як державний орган з питань банкрутства покладено повноваження з організації аналізу фінансово-господарського стану держпідприємств і підприємств, у статутному капіталі яких частка державної власності перевищує 50%. Такий аналіз покликаний виявляти ознаки фіктивного банкрутства, доведення до банкрутства, приховування стійкої фінансової неспроможності, незаконних дій у разі банкрутства.

З огляду на зазначене, наголосив міністр, Мін'юст вважає доцільним під час організації та проведення згаданого аналізу фінансово-господарського стану залучати відповідні організації та спеціалістів, зокрема аудиторів.

До уваги авторів!

Орієнтовний перелік тем найближчих номерів газети «Правовий тижень»

Обсяг матеріалу має бути не більшим, ніж 10 тис. знаків (3-4 надрукованих сторінки формату А4, шрифт – Times New Roman – 14). Редакція очікує, що надані матеріали раніше не публікувалися і не передавалися для публікації в інші видання, а також містять перевірену, достовірну інформацію.

Якщо юристи вашої фірми мають бажання та можливість написати статтю на запропоновані теми, просимо надсилати її разом із фотографією автора на електронну адресу gazeta@legalweekly.com.ua у вказані терміни. Дзвоніть нам за телефоном (044) 219-27-17.

	Тема номера	Кінцевий строк подачі матеріалів
1	Земельне право	26 лютого 2013 р.
2	Кредитні відносини	5 березня 2013 р.
3	Трудове право	12 березня 2013 р.
4	Нерухомість	19 березня 2013 р.
5	Корпоративне право	26 березня 2013 р.
6	Цінні папери	2 квітня 2013 р.
7	Інтелектуальна власність	9 квітня 2013 р.

Проблеми зарахування зустрічних однорідних вимог при порушенні провадження у справі про банкрутство

Яна КОНДРАТЮК
юрист ЮК «Олексій
Пуха і Партнери»

Зарахування зустрічних однорідних вимог покликане спростити деякі аспекти припинення зобов'язання, адже дозволяє припинити одразу два з них. Це поширений і зручний інститут. Але є й чимало судових позовів про застосування заходів, передбачених законом для захисту прав у зв'язку з отриманням заяви про зарахування зустрічних однорідних вимог. Це свідчить про те, що із практичним застосуванням цього інституту пов'язано багато питань

Щоб краще зрозуміти правову природу інституту зарахування зустрічних однорідних вимог, звернімося до ЦК України, ст. 601 якого передбачає припинення зобов'язання шляхом зарахування зустрічних однорідних вимог і розкриває суть зазначеного інституту. Зобов'язання припиняється зарахуванням зустрічних однорідних вимог, строк виконання яких настав, а також вимог, строк виконання яких не встановлений або визначений моментом пред'явлення вимоги.

При цьому вимоги сторін мають бути зустрічні, тобто такі, які випливають із двох різних зобов'язань між двома особами, у межах яких кредитор одного зобов'язання є боржником іншого та навпаки. Крім того, наявність боргу має бути обов'язково підтверджена належними доказами. Вимоги мають бути однорідними за своєю юридичною природою та матеріальним змістом. Практичне застосування можливості зарахувати зустрічні однорідні вимоги за зобов'язаннями, строк виконання яких не встановлений або не визначений моментом пред'явлення вимоги, є доволі проблематичним.

Зарахування зустрічних вимог може здійснюватись за заявою однієї зі сторін. Проте якщо сторона, яка отримала заяву, не згодна із зарахуванням зустрічних однорідних вимог, вона може відмовитись від нього лише в судовому порядку на підставі ст. 16 ЦК та ст. 20 ГК України. А вже направлення заяви про зарахування зустрічних однорідних вимог однією стороною є одностороннім правочином, що припиняє зобов'язання та не потребує згоди іншої сторони.

Особливі труднощі із зарахуванням зустрічних однорідних вимог виникають, коли щодо одного із кредиторів по-

рушено процедуру банкрутства. Неоднозначність практичного застосування цього інституту зумовлена тим, що законодавство України не містить вичерпного переліку випадків, у яких зарахування зустрічних однорідних вимог неприпустиме. ЦКУ та ГКУ вказують на можливість встановлення інших визначених законом випадків, у яких зарахування зустрічних однорідних вимог є неправомірним. Тому існує глибока проблема, пов'язана із розумінням того, як застосовувати вказаний інститут.

Пунктом 5 ст. 602 ЦКУ передбачено, що зарахування зустрічних вимог не допускається у випадках, встановлених договором або законом.

Згідно із приписами ст. 19 Закону «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» мораторій на задоволення вимог кредиторів – це заупинення виконання боржником грошових зобов'язань і зобов'язань щодо сплати податків і зборів (обов'язкових платежів), термін виконання яких настав до дня введення мораторію, і припинення заходів, спрямованих на забезпечення виконання цих зобов'язань та зобов'язань щодо сплати податків і зборів (обов'язкових платежів), застосованих до прийняття рішення про введення мораторію.

Водночас цей документ не містить прямої заборони щодо погашення вимог кредиторів шляхом зарахування зустрічних вимог, як і прямої вказівки на таку можливість. Зарахування є самостійною підставою припинення зобов'язань, що відрізняється від належного виконання, тому не можна вважати зарахування різновидом способів виконання зобов'язань.

Випадки недопустимості зарахування зустрічних вимог, передбачені ст. 602 ЦК України, за даних обставин відсутні. Цієї правової позиції дотримується Верховний Суд України у постановках від 01.11.2005 р. у справі №15/154 та від 11.06.2006 р. у справі №11/44 тощо.

Практика застосування законодавчих норм щодо можливості зарахування зустрічних однорідних вимог, коли однією зі сторін є банк, відносно якого відкрита ліквідаційна процедура, до недавнього часу була однозначною та не припускала такого зарахування. Неприпустимість зарахування зустрічних однорідних вимог у цьому разі прямо випливає зі змісту ст. 91, 93 і 96 Закону «Про банки і банківську діяльність», який є спеціальним Законом і відповідно до якого вимоги за зобов'язаннями банку, що виникли під час проведення ліквідації, можуть пред'являтися тільки в межах ліквідаційної процедури. При цьому відсутність спеціальної вказівки на неможливість припинення зобов'язання шляхом зарахування зустрічних однорідних вимог щодо такого банку не змінює оцінку аналізованих норм, адже їх зміст зводиться до неможливості індивідуального задоволення вимог окремих кредиторів банку поза ліквідаційною процедурою, у тому числі й шляхом зарахування зустрічних однорідних вимог. Такої саме правової позиції дотримується ВСУ (постанови ВСУ від 24.10.2011 р. у справі №3-112гс-11, від 10.10.2011 р. у справі № 3-95гс11, від 17.10.2012 р. у справі № 5023/1275/12 тощо). Але сьогодні необхідно враховувати зміни, внесені до Закону «Про банки і банківську діяльність». У чинній редакції зазначений документ не забороняє зарахування зустрічних однорідних вимог.

Такий стан справ свідчить про невідповідність законодавчих норм реальним суспільним умовам. Деякі науковці, вивчаючи питання про зарахування зустрічних однорідних вимог, згадують вчення про правовий прагматизм, згідно з яким право загалом розглядається з погляду його практичності та корисності для суспільства і людини. Із цим важко не погодитись, адже якщо у процесі реалізації законодавства окремі норми виявляються некорисними для суспільства та спричиняють дисбаланс, вони мають підлягати зміні чи скасуванню ☹

Арбітражним керуючим присвоять п'ять рівнів кваліфікації

Відповідний наказ, яким затверджено порядок присвоєння рівнів кваліфікації арбітражним керуючим (розпорядникам майна, керуючим санацією, ліквідаторам) підписав міністр юстиції

Присвоєння рівнів кваліфікації буде запроваджене після заміни ліцензій арбітражних керуючих на свідоцтва про право на здійснення діяльності арбітражних керуючих. Така заміна наразі здійснюється у зв'язку з набранням чинності 19 січня новою редакцією Закону «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом». Перший рівень кваліфікації присвоюватиметься всім арбітражним керуючим, які отримали в установленому порядку свідоцтво про право на здійснення діяльності арбітражних керуючих.

Другий рівень кваліфікації присвоюватиметься арбітражним керуючим, які пройшли підвищення кваліфікації; мають досвід роботи не менше трьох років на керівних посадах та діяльність яких була пов'язана із юридичним або економічним напрямом роботи; мають досвід роботи арбітражним керуючим не менше трьох років або виконували повноваження розпорядника майна, керуючого санацією, ліквідатора не менш ніж на трьох підприємствах.

Третій рівень кваліфікації може присвоюватися арбітражним керуючим, які: мають досвід роботи не менше п'яти років на керівних посадах та діяльність яких була пов'язана із юридичним або економічним напрямом роботи; мають досвід роботи арбітражним керуючим не менше п'яти років або виконували повноваження розпорядника майна, керуючого санацією, ліквідатора не менш ніж на десяти підприємствах; мають досвід здійснення діяльності арбітражним керуючим на підприємствах, кількість працівників яких перевищує сто осіб; виконали не менше трьох планів санації або уклали мирові угоди та забезпечили

повноту погашення вимог кредиторів згідно з реєстром вимог кредиторів у розмірі понад 30%.

Четвертий рівень кваліфікації може бути присвоєно арбітражним керуючим, які: мають досвід роботи не менше семи років на керівних посадах та діяльність яких була пов'язана із юридичним або економічним напрямом роботи; мають досвід роботи арбітражним керуючим не менше семи років або виконували повноваження розпорядника майна, керуючого санацією, ліквідатора не менш ніж на п'ятнадцяти підприємствах; мають досвід здійснення діяльності арбітражним керуючим не менше ніж на 3 підприємствах, кількість працівників яких перевищує сто осіб; мають досвід здійснення повноважень арбітражного керуючого не менше ніж на трьох державних підприємствах та підприємствах, у статутному капіталі яких частка державної власності перевищує 25-50%; виконали не мен-

ше п'яти планів санації або уклали мирових угод та забезпечили повноту погашення вимог кредиторів згідно з реєстром вимог кредиторів у розмірі понад 50%.

П'ятий рівень кваліфікації може бути присвоєно арбітражним керуючим, які відповідають вимогам, встановленим Кабінетом міністрів для арбітражних керуючих, які призначаються господарським судом на державні підприємства та підприємства, у статутному капіталі яких частка державної власності перевищує 50%. А також, які відповідають одному із таких критеріїв: мають досвід роботи не менше десяти років на керівних посадах та діяльність яких була пов'язана із юридичним або економічним напрямом роботи; мають досвід роботи арбітражним керуючим не менше ніж десять років або виконували повноваження розпорядника майна, керуючого санацією, ліквідатора не менше ніж на двадцяти п'яти підприємствах; мають досвід здійснення діяльності арбітражним керуючим не менше ніж на п'яти підприємствах, кількість працівників яких перевищує сто осіб; мають досвід здійснення повноважень арбітражного керуючого не менше ніж на семи державних підприємствах та підприємствах, у статутному капіталі яких частка державної власності перевищує 25-50%; виконали не менше семи планів санації або уклали мирові угоди та забезпечили повноту погашення вимог кредиторів згідно з реєстром вимог кредиторів у розмірі понад 70%.

Питання про присвоєння арбітражному керуючому другого – п'ятого рівнів кваліфікації вирішуватиметься комісією, що утворюється при Міністерстві юстиції України у складі 6 членів. Зокрема, до складу комісії входитимуть 3 представники Міністерства юстиції України, один з яких є головою комісії, та 3 представники системи господарських судів, один з яких є секретарем комісії.

У разі невідповідності арбітражного керуючого заявленому до розгляду Комісії рівню кваліфікації комісія може присвоїти йому нижчий рівень кваліфікації ☹

Пертурбація законодавства

Які наслідки матиме нова редакція Закону про банкрутство? Експерти переконані: вона вносить до процедури банкрутства хаос, ніякої дерегуляції та механізму фінансової реструктуризації в новому Законі немає, а саме нововведення більше нагадує контрреформу

Нова редакція Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 22.12.2011 р. № 4212-VI (далі – Закон про банкрутство, Закон) вступила в дію 19 січня. Позитивні відгуки про це нововведення, опубліковані в деяких ЗМІ, викликали подив у спільноти експертів.

«Нова редакція цього Закону не тільки не відповідає вимогам щодо поліпшення функціонування чинного законодавства, але й істотно ускладнює ведення процедур фінансового оздоровлення та банкрутства в Україні», – заявляє голова Громадської ради при Держпідприємстві України, президент Спільноти кризових менеджерів **Павло Михайліди**.

Швидкість повернення «в життя» активів від неплатоспроможних суб'єктів економічної діяльності – одна з найгостріших проблем для економіки країни. Як свідчить практика, якщо боржника визнано банкрутом, обсяг задоволення вимог кредиторів складає всього близько 10%. Нова редакція Закону про банкрутство теоретично мала б покращити ситуацію, але системний аналіз його положень говорить про те, що наслідки будуть прямо протилежні.

Громадськість проти

Проаналізувавши положення нового Закону про банкрутство, арбітражні керуючі та вчені дійшли висновку, що

його вступ в дію може призвести до маніпуляцій у процедурах банкрутства, знищення професії арбітражних керуючих, появи нових можливостей для корупційних дій і системних зловживань. Ці зауваження були зібрані й оголошені під час Другого засідання Громадської ради при Держпідприємстві України, яке відбулось ще 13 листопада 2012 р.

Громадськість підтримала аргументовану думку експертів. Тому більшістю голосів було прийнято рішення звернутися до Державної служби України з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва, Кабінету міністрів України та Верховної Ради України з проханням відтермінувати на рік набрання чинності Законом про банкрутство з метою його ґрунтовного доопрацювання за участю експертів-практиків, яких не було залучено на етапі прийняття документа. До цих попереджень влада так і не дослухалась: нова редакція вступила в законну силу 19 січня 2013 р.

Законодавчі парадокси

Згідно з положенням ч. 4 ст. 23 Закону про банкрутство кредитори, які не заявили свої кредиторські вимоги у встановлений термін, можуть заявити їх у подальшому. Це унеможливить визначення розміру заборгованості боржника і, відповідно, розробку ефективного плану санації та пошуку інвесторів. Крім того, п. 5 ст. 17 дозволяє кредиторам, які не отримали задоволення своїх вимог у справі про банкрутство, шляхом поновлення позову й отримання відповідного судового рішення знову загнати до боргової ями боржника, який щойно відновив платоспроможність.

Стаття 20 говорить про спрощення майнових дій боржника, тоді як чинне законодавство взагалі не містить тлумачення цього терміна. Суперечливим є і спосіб оцінки майна ліквідатором, прописаний у ст. 43 нового Закону. Фактично функції оцінювача покладаються на арбітражного керуючого, хоча він не є суб'єктом оціночної діяльності. Отже, встановлення початкової ціни при продажу майна ставиться в залежність від особистих моральних якостей арбітражного керуючого.

У новій редакції Закону питання про виплату винагороди ключовій фігурі процесу – арбітражному керуючому –

КОМЕНТАРІ ФАХІВЦІВ

Арбітражний керуючий, член Спільноти кризових менеджерів України
Олександр КАПЦОВ:

– Новий Закон про банкрутство – величезний крок назад. Усе, що сказано і написано у ЗМІ на його захист, – повна профанація. Жодного полегшення для кредиторів, вимоги яких забезпечені заставою, нова редакція не містить. Визнати недійсною угоду, яка призвела до банкрутства підприємства, можна було й раніше. Як і в старій редакції, зовсім безладно, безсистемно і безглуздо використовуються терміни «арбітражний керуючий», «розпорядник майна», «керуючий санацією», «ліквідатор» і їх поєднання.

Єдина перевага – поступка для неповоротких і тугодумних кредиторів, що дозволяє подавати вимоги після спливу 30-денного терміну публікації про порушення справи. Утім, як ви уявляєте собі ситуацію, за якої затверджено і наполовину виконано план санації, наприклад, на загальну суму 10 млн грн., а тут «прокидається» кредитор, наприклад, з 12 млн грн.?

Попередній Закон забезпечував доволі надійний захист арбітражних керуючих від чиновницького свавілля. Нова ж редакція практично позбавляє їх такого захисту, тому що на арбітражних керуючих уже не поширюється законодавство про ліцензування і вони тепер не зможуть оскаржити незаконне рішення про виключення з професії ☹

Арбітражний керуючий, голова Запорізької незалежної асоціації арбітражних керуючих
Сергій БАГМЕТ:

– Закон не встановив суворих рамок: з одного боку, він дозволив приймати нестандартні рішення, а з іншого – створив умови для зловживань. Деяких норм неможливо дотриматись, що в майбутньому дозволить визнавати дії арбітражного керуючого та процесуальні документи господарського суду недійсними.

До таких норм належать новачки про страхування діяльності арбітражного керуючого, розподіл грошових коштів між кредиторами, компенсацію витрат на ліквідаційну процедуру тощо. Залишилися невирішеними питання минулих років, пов'язані зі звільненням співробітників, сплатою внесків трудового колективу до статутного фонду банкрута та порядком реалізації майна приватного підприємця ☹

Арбітражний керуючий
Кирило ЛИСЄЄВ:

– У ст. 31 старого Закону про банкрутство був прописаний порядок черговості погашення боргів. Цією статтею арбітражному керуючому була забезпечена оплата його витрат, без яких насичення підприємства грошовими коштами у принципі неможливе, а також передбачена мінімальна оплата його послуг. Якщо арбітражний керуючий домовлявся із кредиторами, він міг отримати додаткові фінансові вливання для виконання своїх функцій. Нова редакція Закону перевернула все з ніг на голову.

При відкритті ліквідаційної процедури суд аналізує заборгованість, у тому числі четвертої черги, і вносить рішення про ліквідацію у зв'язку з тим, що всі суми боргів до четвертої черги є більшими, ніж активи підприємства. Згідно зі ст. 45 нового Закону додаткову винагороду віднесено до п'ятої черги. Тобто суд, щойно він визнає боржника банкрутом, автоматично встановлює, що арбітражний керуючий ніколи не отримає додаткової винагороди.

У самій статті дуже непослідовно встановлена черговість погашення вимог. Наприклад, оплата всіх послуг – це підпункт «в», а виплата заробітної плати і страхові виплати – підпункт «а». За цим критерієм імовірна велика кількість скарг як від профспілкових спільнот, так і від простих громадян на неправильний розподіл, навіть якщо всередині черги арбітражний керуючий розподілить ці кошти пропорційно.

Постає питання: звідки арбітражному керуючому брати кошти на витратні процедури? Очевидно, для цього йому знадобиться спонсор, зацікавлений у тому чи іншому результаті справи про банкрутство, який чітко і жорстко керуватиме діями фахівця під час процедури ліквідації. Відповідно, арбітражний керуючий втратить фінансову та й будь-яку професійну незалежність і буде змушений або працювати на тіньову структуру, або просто піти з ринку ☹

про банкрутство

загнане у глухий кут: винагорода виплачується аж у п'яту чергу погашення вимог, що майже неймовірно. Професіонали з багаторічним досвідом роботи одногослосно стверджують, що в цьому разі арбітражний керуючий ніколи не отримає своєї винагороди і муситиме обмежитися платою за свої послуги в розмірі двох мінімальних зарплат.

Таким чином, втративши можливість отримати гідну плату за свої послуги, арбітражні керуючі будуть змушені вдаватися до незаконних схем отримання адекватної винагороди. Кому це вигідно?

Хотіли як краще, а вийшло...

До вступу в дію нової редакції Закону розпорядження майном не мало часових обмежень, внаслідок чого процедура банкрутства значно затягувалася. З метою врегулювання цього питання в Законі встановили термін проведення процедури розпорядження майном (115 календарних днів), який може бути продовжений судом не більше ніж на два місяці. Але законодавчі ввели не врахували того, що скорочення терміну процедури без можливості його продовження на необхідний строк завадить вчасно закінчити справу за наявності суперечок. Отже, тривалість процедур не кореспондує із тривалістю розгляду спорів у разі їх проходження через усі судові інстанції.

Позитивні наміри передували і впровадженню саморегулювання в цій сфері: новий Закон збільшує обсяг повноважень громадських організацій арбітражних керуючих при вирішенні питань про призначення їхніх членів на справу і відповідальність за їхні дії. Але проблема в тому, що дві статті Закону, які стосуються можливості саморегулювання, – це імітація і навіть дискредитація світового досвіду системи саморегулювання, адже вони не містять самої його моделі. А відмова від ліцензування діяльності арбітражних керуючих без наявності чіткої альтернативної форми регулювання публічної професії призведе до її стагнації та збільшить невдоволення головної дійової особи процедур банкрутства – українських підприємств.

«Незрозуміло, чому в нас чиновник прагне регулювати всіх і вся, адже світова практика свідчить про те, що професія регулюється самостійно, на засадах саморегулювання, – коментує Павло Михайліді. – Ручне державне регулювання входу і виходу із професії підтверджує бажання дер-

жави управляти арбітражними керуючими. А це, своєю чергою, забезпечує корупційну ємність Закону, підтверджуючи, що боротьба з корупцією наявна лише в деклараціях політиків».

Що робити

Зазначені новації можуть призвести до штучного створення кризової ситуації у сферах фінансової реструктуризації підприємств, захисту права власності та соціальних гарантій трудових колективів. Громадська рада при Держпідприємстві України має намір і надалі аналізувати наслідки вступу в дію нової редакції Закону про банкрутство та збирати думки експертів, фахівців із питань банкрутства й арбітражних керуючих.

Голова Ради Павло Михайліді підсумував: «Незважаючи на очевидний провал реформи законодавства про банкрутство, яка не виконала головного завдання, поставленого програмою економічних реформ Президента України, ми з експертами й надалі домагатимемося перегляду основних положень Закону, які загрожують механізмам фінансового оздоровлення та банкрутства підприємств. Прогаалин і неугожденностей у новій редакції Закону про банкрутство занадто багато, і його потрібно доопрацювати».

Павло МІХАЙЛІДІ

В ТЕМУ...

«Ляпи» в Законі. Аналіз Олександра Капцова

Нова редакція Закону рясніє відвертими «ляпами», які благополучно перекочували зі старої редакції, а також новими «перлами» юридичної думки:

- повернення майна в ліквідаційну масу на стадіях, коли ця маса не формується;
- грошові зобов'язання боржника не включаються до складу майнових активів підприємства-боржника (а коли це борги включалися до активів?);
- ліквідатор приймає до свого відання (хто-небудь знає, що це таке: «своє відання»? – Ред.) майно боржника;
- у разі коли планом санації передбачено звільнення працівників... вжиття заходів для запобігання звільнень (тобто вжиття заходів для невиконання плану санації!);
- укладення мирової угоди тоді, коли ще не створено комітет кредиторів (тобто ще нікому прийняти рішення про укладення мирової угоди і нікому її підписати), і не тільки.

КОМЕНТАРІ ФАХІВЦІВ

Голова комітету кредиторів ДП «Горлівський хімічний завод» **Сергій СКАЧКО:**

– Не можна тримати в одних руках два важелі управління. Маю на увазі Міністерство юстиції України. З одного боку, МЮУ зможе управляти арбітражним керуючим завдяки наказам, підвищенню кваліфікації, здачі звітності, зупинці його діяльності тощо. А з іншого – керувати підприємством-боржником через відділи Державної виконавчої служби, зводячи неприступні стіни арештів. Держава не має здійснювати контроль за діяльністю арбітражного керуючого у процедурі банкрутства, тим більше якщо ми визнали, що це незалежна професія. Якщо Мін'юст хоче якимось чином виховувати арбітражних керуючих: навчати, випускати їх у світ, то контролювати їхню діяльність має хтось інший. Думаю, функції контролю має виконувати саморегулювальна організація арбітражних керуючих з урахуванням обов'язкового членства в ній як умови права на професію.

На жаль, зараз немає кодексу честі арбітражного керуючого, а він потрібен, адже арбітражний керуючий повинен бути в першу чергу чесною людиною і нейтральною стороною при проведенні процедури банкрутства. Він повинен бути розумним професіоналом, контролювати діяльність якого має сам ринок. Повністю підтримую думку колег про те, що нова редакція Закону не може існувати в тому вигляді, який має зараз.

Арбітражний керуючий **Ігор ШЕВЧЕНКО:**

– Хіба скорочення терміну процедури розпорядження майном є однозначно позитивним аспектом? Адже суд у цій процедурі має розглянути не лише претензії кредиторів до боржника, але й суперечки між кредиторами із приводу боргів. І на все це дається чотири місяці! Процесуальні документи у справі про банкрутство можуть оскаржуватися, причому не тільки в апеляційній, але й у касаційній інстанції. І далеко не факт, що суди вищих інстанцій підтримають рішення місцевих судів.

Усі наступні рішення у справі мають спиратись на попередні, як стіни будинку на його фундамент. Яка доля чекає на будинок, якщо висмикнути з-під стіни один із камнів фундаменту? Те ж саме і з провадженням у справі про банкрутство. Чи будуть легітимними подальші документи у справі, якщо вони ґрунтуватимуться на скасованих рішеннях суду?

Шановні правники!
Пропонуємо вашій увазі оригінальний подарунок – книгу-шкатулку! Всім відомо, що найкращий подарунок – це книга. У наш час, обираючи подарунки друзям, колегам, партнерам по бізнесу, хочеться презентувати щось оригінальне, прикольне й водночас корисне та необхідне. Наша книга-шкатулка вдало поєднує в собі всі ці вимоги та є незабутнім сувеніром.

Отже, до вашої уваги 18 оригінальних книг, зокрема:

- Податковий Кодекс України
- Коментар до Митного Кодексу України
- Статут Збройних Сил України
- Коментар до Кримінального Кодексу України
- 100 Аргументів проти штрафів ДАІ
- Кодекс врачебной этики
- Основы бухгалтерского учета и аудита

Вартість книги – 120 грн. | Тел. для замовлення: (044) 219-27-17 | www.legalweekly.com.ua

Огляд новел Закону про банкрутство

Андрій САХНАЦЬКИЙ
адвокат,
керуючий партнер
Maestro&Partners
Law Group

Верховна Рада України 22 грудня 2011 р. прийняла Закон «Про внесення змін до Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» №4212-VI (далі – Закон). Він набрав чинності 18 січня 2013 р. Розглянемо найважливіші, на нашу думку, новели цього документа

1. Згідно з новим Законом на засновників (учасників, акціонерів) боржника, керівника боржника або інших осіб у разі недостатності майна боржника може бути покладена субсидіарна відповідальність за зобов'язаннями боржника.

Відповідно до ч. 5 ст. 41 Закону в новій редакції під час здійснення своїх повноважень ліквідатор має право заявити вимоги до

третіх осіб, які відповідно до законодавства несуть субсидіарну відповідальність за зобов'язаннями боржника у зв'язку з доведенням його до банкрутства. Розмір зазначених вимог визначається з різниці між сумою вимог кредиторів і ліквідаційною масою.

У разі банкрутства боржника з вини його засновників (учасників, акціонерів) або інших осіб, у тому числі з вини керівника боржника, які мають право давати обов'язкові для боржника вказівки чи можуть іншим чином визначати його дії, на засновників (учасників, акціонерів) боржника – юридичної особи або інших осіб у разі недостатності майна боржника може бути покладена субсидіарна відповідальність за його зобов'язаннями.

Стягнені суми вкладаються до складу ліквідаційної маси і можуть бути використані тільки для задоволення вимог кредиторів у порядку черговості, встановленому цим Законом.

2. Скасовано процедуру банкрутства відсутнього боржника.

Згідно зі старою редакцією ст. 52 Закону, якщо громадянин-підприємець – боржник або керівні органи боржника – юридичної особи відсутні за її місцезнаходженням, якщо боржник не надав протягом року до органів Державної податкової служби згідно із законодавством податкові декларації, документи бухгалтерської звітності, а також за наявності інших ознак, що свідчать про відсутність підприємницької діяльності боржника, заява про порушення справи про банкрутство відсутнього боржника може бути подана кредитором незалежно від розміру його вимог до боржника та строку виконання зобов'язань.

Господарський суд у двотижневий строк із дня винесення ухвали про порушення провадження у справі про банкрутство відсутнього боржника виносить постанову про визнання відсутнього боржника банкрутом, відкриває ліквідаційну процедуру і призначає ліквідатором ініціюючого кредитора за згодою останнього.

Використовуючи цю норму, практично будь-який боржник міг ліквідуватися за допомогою дружніх компаній.

За спрощеною процедурою банкрутства відсутнього боржника порушувалась більшість справ про банкрутство і відбувалось найбільше правопорушень у сфері оподаткування.

Скасування цієї процедури перешкоджатиме ухиленню боржників від виконання грошових зобов'язань перед кредиторами і посилить відповідальність власників майна, органів управління та посадових осіб боржників.

3. Законом у новій редакції забороняється здійснення діяльності арбітражного керуючого (розпорядника майна, керуючого санацією, ліквідатора) без договору страхування ризиків його діяльності.

У старій редакції Закону не було визначено порядок та умови обов'язкового страхування арбітражних керуючих від ризиків заподіяння шкоди боржнику чи кредиторам.

Відповідно до старої редакції ч. 9 ст. 3-1 Закону на випадок заподіяння шкоди боржнику чи кредиторам діяльність арбітражного керуючого підлягає обов'язковому страхуванню. Порядок обов'язкового страхування діяльності арбітражних керуючих визначається законом. Однак у законодавстві не було положень, що визначали б порядок обов'язкового страхування діяльності арбітражних керуючих. Стаття 7 Закону України «Про страхування», що визначає види обов'язкового страхування, не містила положення про страхування діяльності арбітражних керуючих. У новій редакції Закону страхування відповідальності арбітражного керуючого описано детальніше.

Арбітражний керуючий укладає зі страховиком договір страхування професійних ризиків арбітражних керуючих за шкоду, заподіяну внаслідок неумисних дій або помилки під час здійснення повноважень арбітражного керуючого (ч. 1 ст. 110 Закону в новій редакції).

Страхування професійних ризиків арбітражного керуючого здійснюється арбітражним керуючим протягом трьох робочих днів із дня внесення до Єдиного реєстру арбітражних керуючих України запису про надання йому права на здійснення діяльності арбітражного керуючого. Здійснення діяльності арбітражного керуючого без договору страхування ризиків його діяльності забороняється (ч. 2 ст. 110 Закону в новій редакції).

Розмір страхової суми доволі значний. Мінімальна річна страхова сума становить 300 мінімальних розмірів заробітної плати, встановленої на початок року (ч. 3 ст. 110 Закону).

Порядок і умови страхування професійних ризиків арбітражного керуючого встановлюються законом (ч. 4 ст. 110 Закону в новій редакції). Однак слід зауважити, що зміни до ст. 7 Закону України «Про страхування» щодо порядку та умов страхування діяльності арбітражних керуючих внесені не були.

4. Значно розширена компетенція суду шляхом встановлення підсудності господарському суду, який розглядає справу про банкрутство, усіх справ у спорах за участю боржника (у тому числі трудових спорів, спорів за участю органів влади).

До внесення змін Законом було передбачено, що розгляд заяв керуючого санацією про визнання угод недійсними і повернення всього отриманого за такою угодою здійснюється господарським судом у процедурі провадження у справі про банкрутство (ч. 11 ст. 17 Закону у старій редакції). Однак щодо інших справ підсудність визначалась на загальних підставах.

У новій редакції ч. 4 ст. 10 Закону зазначено, що суд, у провадженні якого перебуває справа про банкрутство, вирішує всі майнові спори з вимогами до боржника, у тому числі спори про: визнання недійсними будь-яких правочинів (договорів), укладених боржником; сплату податків, зборів (обов'язкових платежів); стягнення заробітної плати; поновлення на роботі посадових та службових осіб боржника, а також про визнання недійсними рішень державних органів, пов'язаних із майновими вимогами до боржника.

Відповідно до ч. 8 ст. 44 Закону в новій редакції спори, що виникають при проведенні та виконанні результатів аукціонів, у тому числі про визнання недійсними договорів купівлі-продажу майна, розглядаються в межах провадження у справі про банкрутство.

Завдяки внесенню таких змін прискориться робота судів, зменшаться витрати, пов'язані з розглядом таких справ, а кредиторів зможуть повніше зберегти ліквідаційну (конкурсну) масу.

5. Розширено перелік підстав для оскарження угод (майнових дій), здійснених боржником до порушення справи про банкрутство.

У старій редакції Закону було чимало прогалятин з погляду підстав для оскарження угод. Відповідно до ч. 11 ст. 17 Закону у старій редакції угода боржника, у тому числі та, що укладена до винесення господарським судом ухвали про санацію, за заявою керуючого санацією може бути визнана господарським судом недійсною відповідно до цивільного законодавства, якщо:

- угода укладена боржником із заінтересованими особами і в результаті кредиторам завдані чи можуть бути завдані збитки;

- угода укладена боржником з окремим кредитором чи іншою особою протягом шести місяців, що передували дню винесення ухвали про санацію, і віддає перевагу одному кредитору перед іншими або пов'язана з виплатою (видачею) частки (паю) в майні боржника у зв'язку з його виходом зі складу учасників боржника.

У новому Законі розширено перелік підстав для оскарження угод (майнових дій), здійснених боржником до порушення справи про банкрутство. Відповідно до ч. 1 ст. 20 Закону в новій редакції правочини (договори) або майнові дії боржника, які були вчинені ним після порушення спра-

ви про банкрутство або протягом одного року, що передувало порушенню справи про банкрутство, можуть бути, відповідно, визнані недійсними або спростовані господарським судом у межах провадження у справі про банкрутство за заявою арбітражного керуючого або конкурсного кредитора з таких підстав:

- боржник безоплатно здійснив відчуження майна, прийняв на себе зобов'язання без відповідних майнових дій іншої сторони, відмовився від власних майнових вимог;

- боржник виконав майнові зобов'язання раніше встановленого строку;

- боржник до порушення справи про банкрутство взяв на себе зобов'язання, в результаті чого став неплатоспроможним або виконання його грошових зобов'язань перед іншими кредиторами повністю або частково стало неможливим;

- боржник здійснив відчуження або придбав майно за цінами, відповідно, нижчими або вищими від ринкових, за умови, що в момент прийняття зобов'язання або внаслідок його виконання майна боржника було (стало) недостатньо для задоволення вимог кредиторів;

- боржник заплатив кредитору або прийняв майно в рахунок виконання грошових вимог у день, коли сума вимог кредиторів до боржника перевищувала вартість майна;

- боржник прийняв на себе заставні зобов'язання для забезпечення виконання грошових вимог.

У ст. 20 Закону в новій редакції запроваджено додаткове поняття майнових дій боржника, які можуть бути спростовані судом. Чим майнові дії боржника відрізняються від правочинів, в документі не визначено.

Відповідно до ч. 2 ст. 20 Закону про банкрутство в новій редакції у разі визнання правочинів (договорів) недійсними або спростування майнових дій боржника на підставах, передбачених ч. 1 цієї статті, кредитор зобов'язаний повернути в ліквідаційну масу майно, яке він отримав від боржника, а за неможливості повернути майно в натурі – відшкодувати його вартість у грошових одиницях за ринковими цінами, що існували на момент здійснення правочину або вчинення майнової дії.

Відповідно до ч. 3 ст. 20 Закону в новій редакції кредитор за недійсним правочиним (договором) або спростованою майновою дією має право вибору: погашення свого боргу в першу чергу в процедурі банкрутства або виконання зобов'язання боржником у натурі після припинення провадження у справі про банкрутство.

Слід зазначити, що віднесення вимог кредиторів за правочинами, які визнані недійсними, чи спростованими майновими діями до першої черги задоволення вимог кредиторів може призвести до зловживань. Адже відповідно до ч. 1 ст. 47 Закону в новій редакції у четверту чергу задовольняються вимоги кредиторів, не забезпечені заставою, у тому числі вимоги кредиторів, що виникли із зобов'язань у процедурі розпорядження майном боржника чи у процедурі санації боржника.

На нашу думку, Закон містить прогалятин у регулюванні правочинів, які було вчинено під час провадження процедури розпорядження майном боржника чи у процедурі санації боржника.

Відповідно до ч. 1 ст. 47 Закону в новій редакції вимоги кредиторів за такими правочинами належать до четвертої черги, а якщо такі правочини визнають недійсними, то відповідно до ч. 3 ст. 20 Закону вимоги кредиторів мають бути віднесені до першої черги.

6. Оприлюднення відомостей у справі про банкрутство здійснюється на офіційному веб-сайті Вищого господарського суду України в мережі Інтернет.

Слід зазначити, що такі оприлюднення стосуються порушення справи про банкрутство, введення процедури санації, ліквідації, поновлення провадження у справі про банкрутство у зв'язку з визнанням мирової угоди недійсною або її розірванням.

До зміни Закону певні відомості оприлюднювалися на офіційному сайті Вищого господарського суду України або в офіційних друкованих виданнях. Внесення зазначених змін дозволить будь-якій особі навіть за межами України спостерігати за ходом процедури банкрутства і своєчасно брати в ній участь.

Положення Закону щодо офіційного оприлюднення відомостей про справу про банкрутство на офіційному веб-сайті ВГСУ в мережі Інтернет набирають чинності через два роки з дня опублікування цього Закону, тобто з 18 січня 2014 р.

До набрання чинності цими положеннями офіційне оприлюднення відомостей про справу про банкрутство

здійснюється в офіційних друкованих органах (газетах «Голос України» або «Урядовий кур'єр»).

7. Замість погашення вимог кредиторів, які заявлені з пропуском місячного терміну, в новому Законі закладено механізм урахування вимог «запізнілих» кредиторів: вимоги таких кредиторів не є конкурсними і погашаються в останню, шосту чергу.

У ч. 2 ст. 14 Закону у старій редакції було встановлено, що вимоги конкурсних кредиторів, заявлені після закінчення строку, встановленого для їх подання, або не заявлені взагалі, не розглядаються і вважаються погашеними, про що господарський суд зазначає в ухвалі, якою затверджує Реєстр вимог кредиторів. Зазначений строк є граничним і поновленню не підлягає.

Відповідно до ч. 4 ст. 23 Закону в новій редакції особи, вимоги яких заявлені після закінчення строку, встановленого для їх подання, або не заявлені взагалі, не є конкурсними кредиторами, а їхні вимоги погашаються в посту чергу в ліквідаційній процедурі.

Це правило не поширюється на вимоги кредиторів щодо виплати заробітної плати, авторської винагороди, аліментів, а також на вимоги щодо відшкодування шкоди, заподіяної життю та здоров'ю громадян, сплати страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне та інше соціальне страхування.

8. Законом закладено можливість передачі активів боржника в управління юридичній особі, визначеній господарським судом.

Відповідно до ч. 6 ст. 45 Закону в новій редакції, якщо на момент закінчення строку ліквідації активи боржника залишилися непроданими і негайний продаж матиме наслідком істотну втрату їхньої вартості, ліквідатор передає такі активи в управління визначеній господарським судом юридичній особі, яка зобов'язана вжити заходів для продовження погашення заборгованості кредиторів боржника за рахунок отриманих активів.

9. Встановлено, що внесення змін до Реєстру вимог кредиторів, затвердженого господарським судом, здійснюється виключно за наслідками перегляду ухвали господарського суду в апеляційному та касаційному порядку або за нововиявленими обставинами, а також у разі правонаступництва (ч. 2 ст. 25 Закону в новій редакції).

10. У новому Законі визначено, які ухвали і постанови можуть бути оскаржені в апеляційному та касаційному порядку.

В апеляційному порядку можуть бути оскаржені постанови про визнання боржника банкрутом та відкриття ліквідаційної процедури, усі ухвали місцевого господарського суду, прийняті у справі про банкрутство, крім випадків, передбачених Господарським процесуальним кодексом України та цим Законом (ч. 2 ст. 8 Закону в новій редакції).

У касаційному порядку можуть бути оскаржені постанови апеляційного господарського суду, прийняті за результатами перегляду таких судових рішень: ухвали про порушення справи про банкрутство, ухвали про визнання недійсними правочинів (договорів) боржника, ухвали за результатами розгляду грошових вимог кредиторів, ухвали про звільнення (усунення, припинення повноважень) арбітражного керуючого, ухвали про перехід до наступної судової процедури, ухвали про затвердження плану санації, ухвали про припинення провадження у справі про банкрутство, а також постанови про визнання боржника банкрутом та відкриття ліквідаційної процедури (ч. 3 ст. 8 Закону в новій редакції).

11. Законом введено додаткову умову для ініціювання спрощеної процедури банкрутства боржника, що ліквідується власником.

Ця умова полягає в дотриманні боржником порядку ліквідації юридичної особи відповідно до законодавства.

У старому Законі існувала прогалина, яка дозволяла посадовим особам боржника зловживати правом на звернення до суду. Відповідно до ч. 1 ст. 95 Закону в новій редакції обов'язковою умовою звернення до господарського суду із заявою про порушення справи про банкрутство є дотримання боржником порядку ліквідації юридичної особи відповідно до законодавства України.

Внесення зазначених змін дозволить уникнути зловживання правом на звернення до суду з боку посадових осіб боржника.

12. У Законі детально описано порядок проведення досудової санації.

Стара редакція Закону передбачала можливість досудової санації боржника, однак порядок та умови здійснення цієї процедури не були визначені. У новій редакції Закону порядок та умови проведення досудової санації боржника описані детально.

Відповідно до ч. 2 ст. 6 Закону в новій редакції процедуру санації боржника до порушення провадження у справі про банкрутство може бути введено за наявності:

- відповідної письмової згоди власника майна (органу, уповноваженого управляти майном) боржника;
- відповідної письмової згоди кредиторів, загальна сума вимог яких перевищує 50% кредиторської заборгованості боржника згідно з даними його бухгалтерського обліку;
- плану санації, який має бути письмово погоджений усіма забезпеченими кредиторами та схвалений загальними зборами кредиторів боржника.

Важливою новелою є участь суду в розгляді та затвердженні плану досудової санації.

Строк дії процедури санації боржника до порушення провадження у справі про банкрутство не може перевищу-

кредиторів, які забезпечені заставою майна боржника, згідно з їхніми заявами, а за їх відсутності – згідно з даними обліку боржника, а також окремо внести до Реєстру відомості про майно боржника, яке є предметом застави згідно з Державним реєстром застав.

Відповідно до ч. 8 ст. 23 Закону в новій редакції забезпечені кредитори зобов'язані подати заяву з грошовими вимогами до боржника під час провадження у справі про банкрутство лише в частині вимог, що є незабезпеченими, або за умови відмови від забезпечення.

2. Майно боржника, що перебуває в заставі, не включається до складу ліквідаційної (конкурсної) маси і реалізується арбітражним керуючим у процедурі банкрутства тільки за згодою забезпеченого кредитора.

Частина 2 ст. 26 Закону у старій редакції встановлювала, що майно банкрута, яке є предметом застави, включається до складу ліквідаційної маси, але використовується виключно для першочергового задоволення вимог заставодержателя.

Відповідно до ч. 4 ст. 42 Закону в новій редакції майно банкрута, що є предметом забезпечення, не включається до складу ліквідаційної маси і використовується виключно для задоволення вимог кредитора за зобов'язаннями, які воно забезпечує.

Продаж майна банкрута, що є предметом забезпечення, здійснюється в порядку, передбаченому цим Законом, виключно за згодою кредитора, вимоги якого воно забезпечує, або суду.

3. План санації та мирова угода не можуть бути затверджені без погодження із забезпеченими кредиторами (ч. 2 ст. 6, ч. 1 ст. 80 Закону в новій редакції).

4. Погашення вимог забезпечених кредиторів за рахунок майна банкрута, що є предметом забезпечення, здійснюється в позачерговому порядку (ч. 9 ст. 45 Закону в новій редакції).

16. Законом передбачений механізм трансформації процедури ліквідації у процедуру санації.

Відповідно до ч. 2 ст. 37 Закону в новій редакції за клопотанням комітету кредиторів або інвесторів, або власника майна (органу, уповноваженого управляти майном) банкрута чи з власної ініціативи господарський суд може прийняти рішення про введення процедури санації і після визнання боржника банкрутом за наявності плану санації та до початку продажу майна банкрута.

17. Законом передбачено новий спосіб відновлення платоспроможності боржника: продаж майна боржника шляхом заміщення активів.

З метою відновлення платоспроможності та задоволення вимог кредиторів план санації може передбачати відчуження майна боржника шляхом заміщення активів. Заходи щодо забезпечення вимог кредиторів стосовно майна боржника, яке підлягає відчуженню згідно із планом санації, скасовуються ухвалою господарського суду (ч. 1 ст. 34 Закону в новій редакції).

Цілісний майновий комплекс боржника або визначена планом санації частина майна боржника з відповідною (пропорційною) частиною його зобов'язань (за винятком зобов'язань, що виникають з вимог конкурсних кредиторів) можуть бути відчужені шляхом їх передачі господарському товариству, що утворюється боржником, у порядку, встановленому Кабінетом міністрів України. Частки (акції) у статутному (складеному) капіталі такого господарського товариства включаються до складу майна боржника (заміщення активів).

Під час утворення господарського товариства йому передаються майнові активи (майно та майнові права) боржника, у тому числі відступаються права вимоги, а також на нього переводяться борги за вимогами поточних кредиторів (ч. 2 ст. 34 Закону в новій редакції).

Відчуження часток (акцій) у статутному (складеному) капіталі новоутвореного господарського товариства здійснюється на аукціоні в порядку, встановленому цим Законом (ч. 6 ст. 34 Закону в новій редакції).

18. Закон доповнено двома розділами, у яких детально врегульовано порядок продажу майна боржника на аукціоні та процедури банкрутства, пов'язані з іноземною процедурою банкрутства.

19. Законом змінено правовий статус арбітражного керуючого, який із суб'єкта підприємницької діяльності перетворився на суб'єкта незалежної професійної діяльності. Також удосконалено порядок призначення арбітражного керуючого залежно від процедури банкрутства

вати 12 місяців із дня затвердження судом відповідного плану санації.

Під час здійснення цієї процедури не може бути порушено справу про банкрутство боржника за його заявою або за заявою будь-кого із кредиторів.

Протягом процедури санації боржника до порушення провадження у справі про банкрутство діє мораторій на задоволення вимог кредиторів.

13. Кредитори, вимоги яких визнані конкурсними, мають право перевіряти обгрунтованість вимог інших кредиторів.

Відповідно до ч. 6 ст. 23 Закону в новій редакції кредитор, вимоги якого визнані боржником чи господарським судом, має право отримувати від розпорядника майна інформацію щодо вимог інших кредиторів, визнаних боржником і розпорядником майна. Такий кредитор може подати розпоряднику майна, боржнику та суду заперечення щодо визнання вимог інших кредиторів.

Заяви з вимогами конкурсних кредиторів або забезпечених кредиторів, у тому числі ті, щодо яких є заперечення боржника чи інших кредиторів, розглядаються господарським судом у попередньому засіданні суду.

За наслідками розгляду зазначених заяв господарський суд ухвалою визнає чи відхиляє (повністю або частково) вимоги таких кредиторів.

14. Лише конкурсні кредитори мають право голосу на зборах кредиторів.

У ч. 1 ст. 16 Закону у старій редакції було встановлено, що учасниками зборів кредиторів із правом вирішального голосу є кредитори, вимоги яких включені до Реєстру вимог кредиторів.

Відповідно до ч. 1 ст. 26 Закону в новій редакції учасниками зборів кредиторів боржника з правом вирішального голосу є конкурсні кредитори, визнані господарським судом і внесені до Реєстру вимог кредиторів.

15. У новому Законі розширені права забезпечених кредиторів, у тому числі кредиторів майнових поручителів.

1. Вимоги забезпечених кредиторів незалежно від факту подання ними відповідної заяви включаються до Реєстру вимог кредиторів.

Відповідно до ч. 8 ст. 23 Закону в новій редакції розпорядник майна зобов'язаний окремо внести до Реєстру вимоги

усі публікації рішень, розміщених у розділі «Судочинство», носять неофіційний характер

Конституційний Суд України

Рішення від 5 лютого 2013 р. | Справа №1-3/2013

Справа щодо тлумачення Закону України «Про господарські товариства»

Справа за конституційним зверненням ТОВ «Ліхтнер Бетон Львів» щодо офіційного тлумачення положень ч. 4 ст. 58, ч. 1 ст. 64 Закону України «Про господарські товариства» (далі – Закон).

Обставини справи

Суб'єкт права на конституційне звернення – ТОВ «Ліхтнер Бетон Львів» – звернувся до КСУ з клопотанням дати офіційне тлумачення положень Закону, а саме:

- ч. 4 ст. 58, згідно з якою «учасники мають кількість голосів, пропорційну розміру їх часток у статутному капіталі», в аспекті таких питань: чи мають учасники ТОВ кількість голосів, пропорційну розміру їхніх часток, реально внесених до його статутного капіталу, чи вони мають кількість голосів, пропорційну розміру їхніх часток, зазначених у його статутних документах; чи підлягають врахуванню голоси учасників пропорційно розміру їхніх часток, які реально не були внесені до статутного капіталу, при визначенні повноважності загальних зборів учасників ТОВ та результатів голосування за прийняття рішень;

- ч. 1 ст. 64, згідно з якою «учасника ТОВ, який систематично не виконує або неналежним чином виконує обов'язки, або перешкоджає своїми діями досягненню цілей товариства, може бути виключено з товариства на основі рішення, за яке проголосували учасники, що володіють у сукупності більш як 50% загальної кількості голосів учасників товариства», в аспекті таких питань: чи слід вважати норму Закону в цій частині імперативною і такою, що дозволяє виключити учасника, який систематично не виконує або неналежним чином виконує обов'язки, лише на основі рішення загальних зборів учасників ТОВ, за яке проголосували учасники, що володіють у сукупності більш як 50% загальної кількості голосів учасників ТОВ; чи є норма Закону в цій частині все-таки диспозитивною і чи дає право учасникам, що володіють у сукупності більш як 50% загальної кількості голосів, реалізувати право на виключення з ТОВ недобросовісного учасника шляхом звернення з відповідною вимогою до суду у разі систематичної його неучасті у загальних зборах учасників ТОВ, що унеможлиблює проведення повноважних зборів та вирішення питання про його виключення.

Як вважає автор клопотання, суди неоднозначно застосовують положення ч. 4 ст. 58, ч. 1 ст. 64 Закону при розгляді ана-

логічних корпоративних спорів. В одних випадках суди враховують розмір реально внесених учасниками вкладів до статутного капіталу ТОВ і, відповідно, пропорційну розміру їхніх часток кількість голосів, а в інших – тільки розмір їхніх часток, визначений у його статуті та внесений до Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців. Також по-різному вирішується питання щодо підвідомчості судам спорів про виключення учасника з ТОВ: одні суди розглядають такі спори, інші – відмовляють у їх розгляді з тієї підстави, що це питання належить тільки до компетенції загальних зборів учасників. На підтвердження різної судової практики до конституційного звернення додано рішення КСУ, господарських судів України, постанову Пленуму Верховного Суду України та рекомендації президії Вищого господарського суду України з цього питання.

Суд встановив

1. Україна є демократичною правовою державою, в якій людина визнається найвищою соціальною цінністю, а її права і свободи та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави (ст. 1, 3 Конституції України).

Основний Закон України закріпив за кожним право на власність (ст. 41) і право на підприємницьку діяльність (ст. 42). Правовий режим власності та правові засади і гарантії підприємництва визначаються виключно законами України (пп. 7, 8 ч. 1 ст. 92 Конституції України).

Через законодавче регулювання правовідносин власності і підприємництва держава виконує конституційні обов'язки щодо відповідальності перед людиною за свою діяльність, забезпечення захисту прав усіх суб'єктів права власності і господарювання та захисту конкуренції у підприємницькій діяльності (ч. 2 ст. 3, ч. 4 ст. 13, ч. 3 ст. 42 Конституції України).

КСУ у Рішенні від 12.01.2010 р. № 1-рп/2010 зазначив, що конституційні права, передбачені ч. 1 ст. 41 та ч. 1 ст. 42 Основного Закону, «особи можуть реалізувати, зокрема, через товариства» (абзац 1 п/п 3.1 п. 3 Мотивувальної частини), які є юридичними особами (ч. 3 ст. 79 Господарського кодексу України, ст. 1 Закону).

Товариство є однією з організаційно-правових форм юридичних осіб. Поняття юридичної особи визначено в ст. 80 Цивільного кодексу України, згідно з якою це організація, створе-

на і зареєстрована у встановленому законом порядку. Юридична особа може бути створена шляхом об'єднання осіб та (або) майна на підставі установчих документів (засновницького договору, статуту, установчого акта) або модельного статуту (чч. 1, 2 ст. 81, чч. 1, 2, 3 ст. 87 ЦКУ). Відповідно до абзацу 2 ч. 2 ст. 81 ЦКУ створена в такому порядку особа є юридичною особою приватного права.

Юридичними особами приватного права є підприємницькі товариства – організації, створені шляхом об'єднання осіб (учасників), які мають право участі у цьому товаристві (господарські товариства: повне товариство, командитне товариство, товариство з обмеженою або додатковою відповідальністю, акціонерне товариство), або виробничі кооперативи; вони здійснюють підприємницьку діяльність з метою одержання прибутку та наступного його розподілу між учасниками (чч. 1, 2 ст. 83, ст. 84 ЦКУ).

2. Питання, порушене автором клопотання, стосовно того, яким чином слід визначити кількість голосів учасників ТОВ: пропорційно розміру їхніх часток у статутному капіталі, що встановлені в статуті, чи пропорційно їхнім реальним (фактичним) вкладом, які вони внесли (сплатили) до статутного капіталу, при визначенні повноважності загальних зборів учасників ТОВ і результатів голосування за прийняття рішень, має комплексне правове регулювання, його вирішення потребує системного аналізу відповідних положень правових актів щодо статусу ТОВ, режиму його майна (статутного капіталу, вкладів і часток учасників) тощо.

Законодавство про господарські товариства ґрунтується на нормах, установлених Конституцією, і складається з ЦКУ, ГКУ, Закону, інших нормативно-правових актів, прийнятих відповідно до цих законодавчих актів (ст. 111 Закону).

Поняття «ТОВ» визначено в ст. 140 ЦКУ, ч. 3 ст. 80 ГКУ, ст. 50 Закону, відповідно до яких ТОВ є господарське товариство, засноване однією або кількома особами, що має статутний капітал, поділений на частки, розмір яких визначається установчими документами. Зазначені законодавчі положення дають підстави для висновку, що відносини щодо створення ТОВ є цивільно-правовими. У цих правовідносинах учасники набувають цивільних прав і несуть цивільні обов'язки.

ОКРЕМА ДУМКА

Суддя Конституційного Суду України
Дмитро ЛИЛАК:

– Погоджуючись із зазначеним Рішенням в частині тлумачення положення ч. 4 ст. 58 Закону, вважаю, що КСУ мав підстави роз'яснити і положення першого речення ч. 1 ст. 64 Закону. На підставі ст. 64 Закону «Про Конституційний Суд України» висловлюю окрему думку щодо рішення в цій частині.

Як вважає автор клопотання, суди по-різному вирішують питання щодо підвідомчості судам спорів про виключення учасника з ТОВ: одні розглядають такі спори, інші – відмовляють у їх розгляді з тієї підстави, що це питання належить тільки до компетенції загальних зборів учасників ТОВ.

На підтвердження різної судової практики щодо вирішення питання про виключення учасника зі складу ТОВ автор клопотання посилається на постанову Пленуму ВСУ «Про практику розгляду судами корпоративних спорів» від 24 жовтня 2008 р. № 13, в абз. 4 п. 29 якої викладено правову позицію, згідно з якою «виключення учасника з ТОВ чи ТДВ відповідно до ст. 59 Закону про господарські товариства належить до компетенції зборів ТОВ (ТДВ), а не суду», та на постанову Вищого господарського суду України від 29 травня 2007 р. у справі № 2-802/2006, в якій суд висловив іншу позицію, зазначивши, що «обов'язковою умовою підвідомчості вимоги про виключення учасника з товариства суду є неможливість вирішення цього питання зборами учасників товариства через блокування таким учасником роботи зборів».

Обґрунтовуючи клопотання, суб'єкт права на конституційне звернення наводить також рішення КСУ від 9 липня 2002 р. № 15-рп/2002 у справі про досудове врегулювання спорів, від 1 грудня 2004 р. № 18-рп/2004 у справі про охоронява-

ний законом інтерес, від 11 травня 2005 р. № 4-рп/2005 у справі про права акціонерів ЗАТ. Автор клопотання просив роз'яснити зміст першого речення ч. 1 ст. 64 Закону в аспекті того, чи поширюється юрисдикція державних судів України на спори, що виникають з корпоративних правовідносин.

Вважаю, що необхідність в офіційному тлумаченні положення ст. 64 Закону в аспекті порушених суб'єктом права на конституційне звернення питань обумовлена відповідним конституційним регулюванням юрисдикції судів, судового захисту прав і свобод особи.

1. Конституція України встановлює як судовий, так і позасудовий порядок захисту прав і свобод особи.

У ст. 55 Основного Закону передбачено, що права і свободи людини і громадянина захищаються судом (ч. 1). Водночас кожен має право звертатися за захистом своїх прав до Уповноваженого ВР України з прав людини або до відповідних міжнародних судових установ чи до відповідних органів міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна (ч. 3, 4 ст. 55 Конституції). Крім того, кожен має право будь-якими не забороненими законом засобами захищати свої права і свободи від порушень і протиправних посягань (ч. 5 ст. 55 Конституції України).

2. Виключення учасника з ТОВ є мірою юридичної відповідальності за невиконання ним обов'язку щодо повного внесення вкладу до статутного капіталу у визначені законом і статутом строки (ч. 3 ст. 144 ЦК, ч. 2 ст. 52 Закону) та за систематичне невиконання (неналежне виконання) обов'язків або перешкоджання своїми діями досягненню цілей ТОВ (ч. 1 ст. 64 Закону), зокрема неучасть в управлінні справами ТОВ. Право на виключення недобросовісного учасника зі складу ТОВ надано іншим учасникам в особі його органів управління (абз. 3 ч. 3 ст. 144, п. 7 ч. 4 ст. 145 ЦК, п. «в» ч. 1 ст. 59, ч. 1 ст. 64 Закону).

Органами управління ТОВ є загальні збори його учасників (випий орган) і виконавчий орган: колегіальний (дирекція) або одноособовий (директор) (чч. 1, 2 ст. 145 ЦК, ст. 89 Господарського кодексу, ч. 1 ст. 58, ч. 1 ст. 62 Закону).

Виключення учасника з ТОВ як санкція за правопорушення в корпоративних правовідносинах належить до виключної компетенції загальних зборів учасників ТОВ (абз. 3 ч. 3 ст. 144, п. 7 ч. 4 ст. 145 ЦК, п. «в» ч. 1 ст. 59, ч. 1 ст. 64 Закону). Належність цього питання виключно до розгляду загальними зборами учасників ТОВ означає, що його вирішення не належить до компетенції інших органів, а саме виконавчого органу (дирекції, директора). Такий висновок випливає зі змісту абз. 11 ч. 4 ст. 145 ЦК, згідно з яким питання, віднесені до виключної компетенції загальних зборів учасників ТОВ, не можуть бути передані ними для вирішення виконавчому органу ТОВ.

3. Віднесення цього питання до компетенції загальних зборів учасників ТОВ не є перешкодою для його розгляду судом і здійснення у таких справах правосуддя. Відносини між ТОВ і його учасниками щодо внесення (сплати) ними своїх вкладів до статутного капіталу та виконання ними своїх обов'язків врегульовані насамперед ЦКУ (ст.ст. 117, 144), ГКУ (ч. 3 ст. 88), Законом (ст. 11, 52) і внутрішніми (корпоративними) локальними нормами статутів конкретних товариств. Таке врегулювання створює в цих відносинах правовий порядок, що вимагає від їх суб'єктів певної правової поведінки. Відтак, ці відносини встановлюються внаслідок дії зазначених актів, формуються на нормативній основі, а тому є правовими. Відповідно, спори, що виникають із корпоративних правовідносин, можуть вирішуватись на основі права.

4. Положення Конституції про пряму дію її норм гарантує кожному звернення до суду для захисту конституційних прав і свобод безпосередньо на її підставі (ч. 3 ст. 8).

Право на звернення до суду за захистом прав і свобод є конституційним правом (ст. 55 Конституції). Воно не може бути скасоване (ч. 2 ст. 22 Конституції) і обмежене навіть в умовах воєнного або надзвичайного стану (ст. 64 Конституції). Втім це не означає, що захищати свої права можна тільки в суді.

Закон та ЦК України не містять заборони щодо розгляду питання про виключення учасника з ТОВ судом. Відтак, за позовом заінтересованої особи суд може ухвалити самостійне

усі публікації рішень, розміщених у розділі «Судочинство», носять неофіційний характер

Установчим документом ТОВ є статут (ч. 1 ст. 143 ЦКУ, ч. 1 ст. 82 ГКУ, ч. 1 ст. 4 Закону). Статут є локальним правовим актом і обов'язковим для дотримання та виконання всіма учасниками. Він має містити відомості про розмір статутного капіталу з визначенням частки кожного учасника, а також розмір, склад та порядок внесення ним вкладів (ч. 1 ст. 140, ч. 1 ст. 143 ЦКУ, ч. 4 ст. 82 ГКУ, ч. 1 ст. 50, ч. 1 ст. 51 Закону). Про те, що інформація стосовно майна ТОВ є вимогою до змісту його установчих документів, зазначено в Рішенні КСУ від 12.01.2010 р. № 1-рп/2010, згідно з яким «усі товариства мають майно, яке є об'єктом управлінської діяльності і інформація про яке є вимогою до змісту їхніх установчих документів (ч. 2 ст. 88 ЦКУ)» (абзац 1 п/п 3.1 п. 3 Мотивувальної частини). Такі ж відомості містить крім статуту ТОВ Єдиний державний реєстр юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців (ч. 3 ст. 8, абзац 13 ч. 2 ст. 17 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців»).

Вкладом до статутного (складеного) капіталу господарського товариства можуть бути гроші, цінні папери, інші речі або майнові чи інші відчужувані права, що мають грошову оцінку, якщо інше не встановлено законом (ч. 2 ст. 115 ЦКУ, ч. 1 ст. 86 ГКУ, ч. 1 ст. 13 Закону). Зазначені об'єкти згідно зі ст. 177 ЦКУ є об'єктами цивільних прав. Відповідно, і частка учасника у статутному капіталі ТОВ, яка засвідчує участь особи у ТОВ, є предметом цивільних правовідносин.

Отже, статутний (складений) капітал є однією з юридичних ознак господарського товариства.

Статутний капітал ТОВ складається з вкладів учасників, а його розмір становить сума вартості таких вкладів (ч. 1 ст. 144 ЦКУ, ч. 1 ст. 87 ГКУ). Передбачений в установчому документі розмір статутного капіталу розподіляється на частки кожного учасника пропорційно вартості його вкладу, тобто частка учасника в статутному капіталі ТОВ має відповідати вартості його майнової участі в такому капіталі. Відтак, особливості статутного капіталу ТОВ є його поділ на частки кожного з учасників, які у відповідності з цими частками управляють ТОВ. Отже, розмір часток учасників ТОВ встановлюється статутом (ч. 1 ст. 140, абзац 2 ч. 1 ст. 143 ЦКУ, ч. 4 ст. 82 ГКУ, ч. 1 ст. 50, ч. 1 ст. 51 Закону).

Участь у ТОВ майном і узгодження між учасниками спільного управління ним наділяє учасника корпоративними правами, а тому відносини щодо цих прав мають характер корпоративних правовідносин (ч. 1, 3 ст. 167 ГКУ).

Законодавець імперативно врегулював питання щодо строку сплати статутного капіталу (внесення вкладів до статутного капіталу) учасниками ТОВ – до закінчення першого року з дня державної реєстрації ТОВ (абзац 1 ч. 3 ст. 144 ЦКУ, ч. 1 ст. 52 Закону). Цей строк надається для поступового виконання кожним учасником свого корпоративного обов'язку перед ТОВ щодо формування статутного капіталу (вносити свої вклади у розмірі, порядку та коштами (засобами), що передбачені уста-

новчими документами) (пп. 1, 2 ч. 1 ст. 117 ЦКУ, абзац 3 ч. 3 ст. 88 ГКУ, п. «б» ст. 11 Закону). Формування учасниками статутного капіталу є їхнім юридичним обов'язком перед товариством.

Отже, до закінчення першого року з дня державної реєстрації ТОВ розмір часток кожного з учасників встановлюється виключно статутом.

Зміни вартості майна, внесеного як вклад, та додаткові внески учасників не впливають на розмір їхньої частки у статутному капіталі, вказаній в установчих документах ТОВ, якщо інше не передбачено установчими документами (ч. 2 ст. 51 Закону). Зазначене положення Закону кореспондує з положенням абзацу 2 ч. 4 ст. 82 ГКУ, згідно з яким у статуті може бути встановлено порядок визначення розміру часток учасників залежно від зміни вартості майна, внесеного як вклад, та додаткових внесків учасників. Таке законодавче врегулювання питання щодо участі у ТОВ відповідає суті й змісту корпоративних відносин і ґрунтується на засадах свободи договору, справедливості, добросовісності та розумності (пп. 3, 6 ч. 1 ст. 3 ЦКУ).

Отже, протягом першого року з дня державної реєстрації ТОВ його учасники мають кількість голосів, пропорційну розміру їхніх часток у статутному капіталі, незалежно від факту повного чи часткового внесення (сплати) вкладів. Питання щодо визначення кількості голосів для повноважності загальних зборів учасників ТОВ та результатів голосування за прийняття їх рішень у разі, якщо протягом першого року з дня державної реєстрації ТОВ учасник не виконав свого обов'язку стосовно формування статутного капіталу, а загальні збори учасників ТОВ не прийняли передбачених ч. 3 ст. 144 ЦКУ і ч. 2 ст. 52 Закону рішень, відповідно до пп. 7, 8 ч. 1 ст. 92 Конституції України підлягає законодавчому врегулюванню.

Таким чином, положення ч. 4 ст. 58 Закону слід розуміти так, що при визначенні повноважності загальних зборів учасників ТОВ та результатів голосування за прийняття їх рішень враховується кількість голосів учасників, визначена пропорційно розміру їхніх часток у статутному капіталі, що встановлений статутом ТОВ, незалежно від вартості реально внесених (сплачених) ними вкладів тільки протягом першого року з дня державної реєстрації ТОВ.

Закон імперативно врегулював питання щодо дій ТОВ у разі невнесення (неповного внесення) учасниками своїх вкладів до закінчення встановленого річного строку. Згідно з ч. 3 ст. 144 ЦКУ, ч. 2 ст. 52 Закону загальні збори учасників ТОВ приймають одне з таких рішень: про виключення з його складу тих учасників, які не внесли (не повністю внесли) свої вклади, та про визначення порядку перерозподілу часток у статутному капіталі; про зменшення статутного капіталу та про визначення порядку перерозподілу часток у статутному капіталі; про ліквідацію ТОВ.

3. Автор клопотання просить дати офіційне тлумачення всього тексту першого речення ч. 1 ст. 64 Закону, згідно з яким «учасника ТОВ, який систематично не виконує або неналежним чином виконує обов'язки, або перешкоджає своїми діями до-

сягненню цілей товариства, може бути виключено з товариства на основі рішення, за яке проголосували учасники, що володіють у сукупності більш як 50% загальної кількості голосів учасників товариства», в аспекті того, чи є це положення імперативним чи диспозитивним стосовно порядку виключення учасника з ТОВ. При цьому він не конкретизує предмета тлумачення.

Невизначеність предмета тлумачення унеможливує здійснення офіційної інтерпретації, що є підставою для відмови у відкритті конституційного провадження у справі за таким конституційним зверненням згідно з п. 2 ст. 45 Закону України «Про Конституційний Суд України» (ухвали КСУ від 02.09.2009 р. № 47-у/2009, від 11.12.2012 р. № 33-у/2012).

Відповідно до п. 1 §51 Регламенту КСУ Конституційний Суд припиняє конституційне провадження у справі, якщо в процесі пленарного засідання будуть виявлені підстави щодо відмови у відкритті конституційного провадження, передбачені ст. 45 Закону України «Про Конституційний Суд України».

Суд вирішив

1. В аспекті конституційного звернення положення ч. 4 ст. 58 Закону «Про господарські товариства» № 1576-XII з наступними змінами, згідно з яким «учасники мають кількість голосів, пропорційну розміру їхніх часток у статутному капіталі», у системному зв'язку з положеннями ч. 3 ст. 13, ч. 2, 4, 7 ст. 41, ч. 1 ст. 68 Конституції України, ч. 1 ст. 3, ч. 3, 6 ст. 13, ч. 3 ст. 14, ч. 3 ст. 16, ч. 1 ст. 115, ч. 1 ст. 117, ч. 1 ст. 140, ч. 1, 2 ст. 144, ч. 3 ст. 147, ч. 1 ст. 334, ч. 4 ст. 715 ЦКУ, ст. 11, ч. 1 ст. 12, ч. 1 ст. 50, ч. 4 ст. 53 цього Закону треба розуміти так, що при визначенні повноважності загальних зборів учасників ТОВ і результатів голосування за прийняття їх рішень враховується кількість голосів учасників, визначена пропорційно розміру їхніх часток у статутному капіталі, що встановлений статутом ТОВ, незалежно від вартості реально внесених (сплачених) ними вкладів тільки протягом першого року з дня державної реєстрації ТОВ.

2. Припинити конституційне провадження у справі в частині офіційного тлумачення положення ч. 1 ст. 64 Закону України «Про господарські товариства» № 1576-XII з наступними змінами, згідно з яким «учасника ТОВ, який систематично не виконує або неналежним чином виконує обов'язки, або перешкоджає своїми діями досягненню цілей товариства, може бути виключено з товариства на основі рішення, за яке проголосували учасники, що володіють у сукупності більш як 50% загальної кількості голосів учасників товариства», у системному зв'язку з положеннями ч. 3 ст. 13, ч. 2, 4, 7 ст. 41, ч. 2 ст. 55, ч. 1 ст. 68, ч. 2 ст. 124 Конституції України, ч. 3, 6 ст. 13, ч. 3 ст. 14, ч. 3 ст. 16 ЦКУ, п. «в» ч. 1 ст. 59 цього Закону на підставі п. 2 ст. 45 Закону України «Про Конституційний Суд України» – невідповідність конституційного звернення вимогам, передбаченим Конституцією України, Законом України «Про Конституційний Суд України».

3. Рішення КСУ є обов'язковим до виконання на території України, остаточним і не може бути оскаржене ☹

ОКРЕМА ДУМКА

рішення про виключення учасника з ТОВ. Такий висновок випливає зі змісту ч. 6 ст. 13 ЦК, згідно з якою у разі недотримання особою при здійсненні своїх прав вимог, встановлених ч. 2-5 цієї статті, суд може зобов'язати її припинити зловживання своїми правами, а також застосувати інші наслідки, встановлені законом, і положення п. 4 ч. 1 ст. 12 ГПК, відповідно до якого господарським судам підвідомчі справи, що виникають з корпоративних відносин у спорах між господарським товариством та його учасником (засновником, акціонером), у тому числі учасником, який вибув, а також між учасниками (засновниками, акціонерами) господарських товариств, що пов'язані зі створенням, діяльністю, управлінням та припиненням діяльності цього товариства, крім трудових спорів.

Невиконання учасником обов'язку щодо формування статутного капіталу та систематичне невиконання (неналежне виконання) інших обов'язків, перешкодження досягненню цілей ТОВ і неучасть у загальних зборах його учасників безпосередньо пов'язані з діяльністю ТОВ та управлінням ним. При цьому слід звернути увагу на те, що юрисдикція судів стосовно виключення учасника з ТОВ заперечується частково: вважається, що в судовому порядку не можна виключити недобросовісного учасника з ТОВ, але якщо його виключать загальні збори учасників ТОВ (або відмовлять у виключенні), такі рішення можна оскаржити до суду (ч. 1 ст. 16 ЦК, ч. 2 ст. 1, п. 4 ч. 1 ст. 12 ГПК). Алогічність такого підходу очевидна, бо якщо стояти на тому, що виключення учасника з ТОВ є виключно внутрішньокорпоративною компетенцією і за жодних обставин це питання не може бути предметом безпосереднього судового розгляду, то суд не повинен був втручатись у виключну компетенцію загальних зборів учасників ТОВ і розглядати питання про правомірність їх рішення щодо виключення (або невиключення) недобросовісного учасника з ТОВ, адже для розгляду справи і вирішення такого спору по суті суду доводиться фактично «переперевіряти» ті самі підстави, на яких ґрунтувалося рішення загальних зборів учасників ТОВ.

«Урізання» конституційної юрисдикції судів відбулось не пляхом внесення змін до Основного Закону і навіть не у законодавчому порядку, а внаслідок прийняття президентом ВГСУ рекомендацій «Про практику застосування законодавства у розгляді справ, що виникають з корпоративних відносин» від 28 грудня 2007 р. № 04-5/14 та Пленумом ВСУ постанови «Про практику розгляду судами корпоративних спорів» від 24 жовтня 2008 р. № 13, які не мають нормативного значення, а носять рекомендаційний характер. КСУ неодноразово зазначає, що Основним Законом гарантовано і забезпечено кожній людині і громадянину право на звернення до суду, а ст. 55 Конституції зобов'язує суди приймати заяви до розгляду навіть у випадку відсутності в законі спеціального положення про судовий захист; суд не має права відмовити особі у прийнятті позовної заяви чи скарги лише з тієї підстави, що її вимоги можуть бути розглянуті в передбаченому законом позасудовому порядку (абз. 9 п. 2 мотивувальної частини Рішення від 25 листопада 1997 р. № 6-зп, абз. 1 п. 2 мотивувальної частини Рішення від 25 грудня 1997 р. № 9-зп, абз. 8 п/п 4.2 п. 4 мотивувальної частини Рішення від 23 травня 2001 р. № 6-рп/2001). КСУ також вказував, що безпосереднє звернення до суду є конституційним правом кожного; відсутність такої можливості обмежує право на судовий захист, а за змістом ч. 2 ст. 64 Конституції право на судовий захист не може бути обмежено навіть у умовах воєнного або надзвичайного стану (п. 3 резолютивної частини Рішення від 30 жовтня 1997 р. № 5-зп, абз. 2 п. 1 резолютивної частини Рішення від 25 листопада 1997 р. № 6-зп, абз. 1 п. 9 мотивувальної частини Рішення від 26 лютого 1998 р. № 1-рп/98, абз. 4 п. 3, абз. 7 п/п 4.2 п. 4 мотивувальної частини Рішення від 23 травня 2001 р. № 6-рп/2001, абз. 15 п. 3 мотивувальної частини Рішення від 7 травня 2002 р. № 8-рп/2002, абз. 2 п. 3 мотивувальної частини Рішення від 9 липня 2002 р. № 15-рп/2002, абз. 4 п/п 3.11 п. 3 мотивувальної частини Рішення від 19 жовтня 2009 р. № 26-рп/2009).

5. Вимога щодо забезпечення доступності правосуддя передбачена в міжнародних правових документах, зокрема в За-

гальній декларації прав людини (ст. 8), Міжнародному пакті про громадянські і політичні права (ст. 2), Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) (ст.ст. 6, 13). Закріплення права на суд в міжнародних актах як частини національного законодавства України (ч. 1 ст. 9 Конституції) надає йому статусу загальнозв'язаного з позиції міжнародного права. Зміст цього права неодноразово аналізував Європейський суд з прав людини, юрисдикцію якого в усіх питаннях, що стосуються тлумачення і застосування Конвенції, визнано Україною (абз. 1 п/п. 3.2 п. 3 мотивувальної частини Рішення КСУ від 20 червня 2007 р. № 5-рп/2007), а відповідно до Закону «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» практика цього суду в Україні є джерелом права (ст. 17). У п. 35 Рішення від 12 червня 2009 р. у справі «Плахтєв та Плахтєва проти України» Європейський суд визначив, що п. 1 ст. 6 Конвенції гарантує кожному право на звернення до суду з позовом щодо його прав та обов'язків.

Вважаю, що віднесення питання про виключення учасника з ТОВ до компетенції загальних зборів учасників товариства є самостійним альтернативним способом розв'язання таких корпоративних конфліктів. Тому положення ч. 1 ст. 64 Закону, згідно з яким «учасника ТОВ, який систематично не виконує або неналежним чином виконує обов'язки, або перешкоджає своїми діями досягненню цілей товариства, може бути виключено з товариства на основі рішення, за яке проголосували учасники, що володіють у сукупності більш як 50% загальної кількості голосів учасників товариства», у системному зв'язку з положеннями ч. 3 ст. 13, ч. 2, 4, 7 ст. 41, ч. 2 ст. 55, ч. 1 ст. 68, ч. 2 ст. 124 Конституції, ч. 3, 6 ст. 13, ч. 3 ст. 14, ч. 3 ст. 16 ЦК, п. «в» ч. 1 ст. 59 Закону в аспекті конституційного звернення треба розуміти так, що на правові відносини щодо виключення учасника з ТОВ поширюється юрисдикція судів, а тому недобросовісний учасник може бути виключений з ТОВ безпосередньо в судовому порядку ☹

Медіапідтримка розвитку Вашого бізнесу!

Найвигідніша пропозиція на ринку юридичних ЗМІ!

Шановні колеги!

Пропонуємо Вам взаємовигідне співробітництво, яке допоможе залучити нових клієнтів до Вашої юридичної компанії, а також надасть можливість виділитися серед фірм-конкурентів. Сьогодні редакцією розроблена та затверджена спеціальна програма співробітництва з юрфірмами, яка дозволить Вам вигідно позиціонувати себе на сучасному ринку правових послуг. Програма включає в себе три пакети послуг

Пакет «Мінімальний»

1. Розміщення 20 новин юридичної компанії в рубриці «Новини юрфірм» розміром до 1000 знаків + лого + фото.
2. Розміщення 20 новин юридичної компанії на офіційному сайті газети www.legalweekly.com.ua.
3. Розміщення логотипу та інформації про фірму на офіційному сайті газети www.legalweekly.com.ua в рубриці «Наші партнери».
4. Проведення фотосесії офісу один раз на період дії пакету.

Ціна пакета: **5600,00 грн.** без ПДВ.

Пакет «Оптимальний»

1. Інтерв'ю з керівником юрфірми, розміщене на кольоровій шпальті.
2. Розміщення 5 новин юридичної компанії в рубриці «Новини юрфірм» розміром до 1000 знаків + лого + фото.
3. Розміщення 10 новин юридичної компанії на офіційному сайті газети www.legalweekly.com.ua.
4. Розміщення логотипу та інформації про фірму на офіційному сайті газети www.legalweekly.com.ua в рубриці «Наші партнери».
5. Проведення фотосесії офісу один раз на період дії пакету.

Ціна пакета: **6400,00 грн.** без ПДВ.

Пакет «Максимальний»

1. Інтерв'ю з керівником юрфірми, розміщене на кольоровій шпальті.
2. Розміщення 4 кольорових рекламних макетів розміром ½ шпальти.
3. Розміщення 5 новин юридичної компанії в рубриці «Новини юрфірм» розміром до 1000 знаків + лого + фото.
4. Розміщення 10 новин юридичної компанії на офіційному сайті газети www.legalweekly.com.ua.
5. Розміщення логотипу та інформації про фірму на офіційному сайті газети www.legalweekly.com.ua в рубриці «Наші партнери».
6. Проведення фотосесії офісу один раз на період дії пакету.

Ціна пакета: **9200,00 грн.** без ПДВ.

Контакти редакції: 02140, м. Київ, вул. Бориса Гмири, 2, оф. 17. Тел./факс: (044)219-27-17. e-mail: gazeta@legalweekly.com.ua

*Період дії пакетів - 1 рік з моменту оплати.

Вартість розміщення банерної реклами на юридичному порталі www.legalweekly.com.ua

Найменування	Розмір, pixels	Описання	Вартість на тиждень, 100% показів (грн.)	Вартість на місяць, 100% показів (грн.)
Топ-банер (Хедер)	722*80	Це банер, розміщений у шапці сайту. Даний вид банеру має максимальну клікабельність, а відповідно - найбільш ефективний.	250,00	800,00
Бокові верхні банера	240*80	Можуть розміщуватись як у всіх розділах так і в окремих; проглядаються без необхідності прокрутки сторінки.	150,00	500,00
Бокові нижні банери	240*350	Можуть розміщуватись як у всіх розділах так і в окремих; проглядаються при першій прокрутці сторінки.	150,00	500,00
Бокові нижні банери	240*150	Можуть розміщуватись як у всіх розділах так і в окремих; проглядаються при першій прокрутці сторінки.	100,00	350,00
Логотип компанії	240*100	Логотип компанії розміщується на головній сторінці в рубриці «Юридичні фірми України» з посиланням на сайт компанії.	---	100,00

* Мінімальний термін розміщення банерної реклами – 1 тиждень

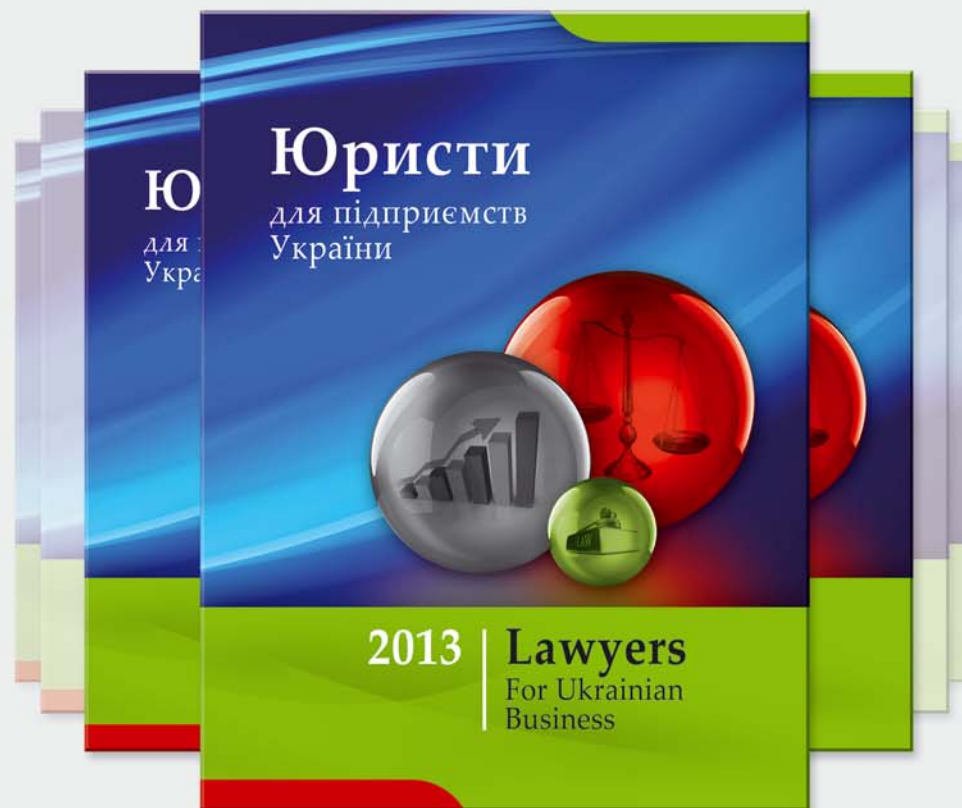
** При узгодженні з менеджером Ви маєте можливість вибрати будь-яке інше місце розташування Вашого банеру.

Знижки:

- 10% - замовникам при замовленні рекламної компанії строком більш ніж 2 місяці
- 10-20% - рекламним агентствам
- знижки сумуються

З питань бронювання площі та замовлення реклами на Legalweekly.com.ua звертайтеся до Шкарупи Дмитра
e-mail: dima@legalweekly.com.ua | тел. +38 044 219-2717

Запрошуємо до участі!

«Юристи для підприємств України 2013» – це всеукраїнський довідник, який містить повну інформацію українською та англійською мовами про юридичні компанії, приватних адвокатів та нотаріусів, що практикують на території України.

(044) 219-27-17

www.legalweekly.com.ua

gazeta@legalweekly.com.ua

12 березня 2013 р.
19:00

П'ЯТИЙ відкритий турнір серед юристів Legalweekly Bowling Cup

Місце проведення:
Уточнюється в залежності
від кількості учасників

Організатори:
газета «Правовий тиждень»
та видавництво «Юридичний світ»

Медіа-партнери:
журнал «Адвокат бухгалтера»,
інтернет-портал «Конфлікти та закони», www.k-z.kiev.ua,
система «МЕГА-НАУ»

Заявки на участь
приймаються
до 7 березня 2013 р.

Гарантуємо Вам приємно проведений
час у колі колег та друзів.
Бажаємо Вам побільше страйків!

За додатковою
інформацією
звертайтеся
в Оргкомітет

Тел. +38 044 219-2717
gazeta@legalweekly.com.ua
www.legalweekly.com.ua
Контактна особа – Даценко Ксенія

www.legalweekly.com.ua

«Правовий тижень» / Щотижнева інформаційно-правова газета / Передплатний індекс: 96070 / Реєстраційне свідоцтво КВ №11467-340Р від 7 липня 2006 р. Видається з 2006 р.
Засновник та видавець: ТОВ «Юридичний світ», 02140, м. Київ, вул. Гмирі, 2, оф. 17, тел./факс (044) 219-27-17, e-mail: gazeta@legalweekly.com.ua

Головний редактор: Ксенія Даценко.

Літературний редактор: Тетяна Мачинська. Верстка: Роман Родак. Фото: Андрій Товстиженко. Відділ реалізації та реклами: Дмитро Шкарупа.

Редакційна політика: Матеріали, що надаються для опублікування, мають бути ексклюзивними й не публікуватися в інших виданнях. Опубліковані статті відображають погляд автора, який може не співпадати з позицією редакції. Матеріали не рецензуються та не повертаються, редакція залишає за собою право редагування будь-яких матеріалів, що надійшли на її адресу. Дизайнерські ідеї оформлення, стиль та зміст є об'єктом авторського права та охороняються законом. Передрук статей та інше їх використання можливе лише з письмового дозволу видавця. Рекламні матеріали надає рекламодавець, який несе відповідальність за їх достовірність.

Підписано до друку 25.02.2013 р. Газету надруковано в ТОВ «Фірма «Антологія», м. Київ, вул. Маршала Гречка, 13. Замовлення № ____. Наклад 6000 прим. Ціна договірна.